

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

3.4 तृतीयकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः - इष्टिहोमाभिधानं

Contents

1	TS 3.4.1.1	5
2	TS 3.4.1.2	6
3	TS 3.4.1.3	6
4	TS 3.4.1.4	7
5	TS 3.4.2.1	8
6	TS 3.4.2.2	9
7	TS 3.4.3.1	10
8	TS 3.4.3.2	11
9	TS 3.4.3.3	12
10	TS 3.4.3.4	13
11	TS 3.4.3.5	14
12	TS 3.4.3.6	15
13	TS 3.4.3.7	15

14	TS 3.4.3.8	16
15	TS 3.4.4.1	17
16	TS 3.4.5.1	18
17	TS 3.4.6.1	19
18	TS 3.4.6.2	20
19	TS 3.4.7.1	21
20	TS 3.4.7.2	22
21	TS 3.4.7.3	23
22	TS 3.4.8.1	24
23	TS 3.4.8.2	25
24	TS 3.4.8.3	26
25	TS 3.4.8.4	27
26	TS 3.4.8.5	28
27	TS 3.4.8.6	29

28	TS 3.4.8.7	29
29	TS 3.4.9.1	30
30	TS 3.4.9.2	31
31	TS 3.4.9.3	32
32	TS 3.4.9.4	33
33	TS 3.4.9.5	34
34	TS 3.4.9.6	34
35	TS 3.4.9.7	35
36	TS 3.4.10.1	36
37	TS 3.4.10.2	37
38	TS 3.4.10.3	38
39	TS 3.4.10.4	39
40	TS 3.4.10.5	40
41	TS 3.4.11.1	41

42	TS 3.4.11.2	42
43	TS 3.4.11.3	43
44	TS 3.4.11.4	44
45	TS 3.4.11.5	45
46	TS 3.4.11.6	46

1 TS 3.4.1.1

TS 3.4.1.1

Samhita Paata

वि वा ए॒तस्य॑ य॒ज्ञ ऋ॒द्धय॑ते यस्य॑ ह॒विर॑ति॒रिच्य॑ते सूर्यो॑ दे॒वो दि॒विष॑द्भ्य इत्या॑ह बृ॒हस्प॑ति॒ना चै॒वास्य॑
प्र॒जाप॑ति॒ना च य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धम॑पि॒ वप॑ति रक्षा॑ंसि॒ वा ए॒तत् प॒शुः स॑च॒न्ते य॑दे॒कदे॒वत्य॑ आल॑ब्धो
भू॒यान् भ॑व॒न्ति य॒स्यास्ते॑ ह॒रितो॑ गर्भ॒ इत्या॑ह दे॒वत्रै॑वैनां॑ ग॒मय॑ति रक्षा॑साम॒पह॑त्या आ व॑र्त॒न व॑र्त॒येत्या॑ह
- [ ]

Pada Paata

वी॒ति । वै । ए॒तस्य॑ । य॒ज्ञः । ऋ॒द्धय॑ते । यस्य॑ । ह॒विः । अ॒ति॒रिच्य॑त॒ इत्य॑ति - रिच्य॑ते ।
सूर्यः॑ । दे॒वः । दि॒विष॑द्भ्य इति॑ दि॒विष॑त् - भ्यः॑ । इति॑ । आ॒ह । बृ॒हस्प॑ति॒ना । च॒ । ए॒व
। अ॒स्य॑ । प्र॒जाप॑ति॒नेति॑ प्र॒जा - प॒तिना॑ । च॒ । य॒ज्ञस्य॑ । व्यृ॒द्धमि॑ति॒ वि - ऋ॒द्धम् । अ॒पीति॑ ।
व॒प॒ति । रक्षा॑ंसि॒ । वै । ए॒तत् । प॒शुम् । स॑च॒न्ते । यत् । ए॒कदे॒वत्य॑ इत्ये॒क - दे॒वत्यः॑ ।
आल॑ब्ध॒ इत्या॑ - ल॒ब्धः । भू॒यान् । भ॑व॒न्ति । य॒स्याः । ते॒ । ह॒रितः॑ । गर्भः॑ । इति॑ । आ॒ह
। दे॒वत्रे॑ति॒ देव॑ - त्रा । ए॒व । ए॒नाम् । ग॒म॒य॒ति । रक्षा॑साम् । अ॒पह॑त्या॒ इत्य॑प - ह॒त्यै । ए॒ति
। व॑र्त॒न । व॑र्त॒य । इति॑ । आ॒ह ।

2 TS 3.4.1.2

TS 3.4.1.2

Samhita Paata

ब्रह्मणै॑वैन॒मा वर्त॑यति॒ वि ते॑ भिन॒न्नि त॒क॒रीमि॒त्याह॑ यथा॒य॒जुरे॒वैतदु॑- रु॒द्र॒प्सो वि॒श्वरू॑प॒ इन्दु॑रि॒त्याह॑
प्र॒जा वै प्र॒शव॑ इन्दुः॑ प्र॒जये॑वैनं॑ प॒शुभिः॑ स॒मर्द्ध॑यति॒ दि॒वं वै य॒ज्ञस्य॑ व्यृ॒द्धं ग॑च्छति॒ पृथि॒वीमति॑रि॒क्तं
तद्य॑न्न श॒मये॑दा॒र्तिमा॑च्छेद्-यज॑मानो म॒ही द्यौः पृथि॒वीच॑ न॒ इत्या॑ - [ ]

Pada Paata

ब्रह्म॑णा । ए॒व । ए॒नम् । ए॒ति । वर्त॑यति । वी॒ति । ते । भि॒न॒न्नि । त॒क॒रीम् । इति॑ । आ॒ह ।
य॒था॒य॒जुरि॑ति॒ यथा॑ - य॒जुः । ए॒व । ए॒तत् । उ॒रु॒द्र॒प्स इत्यु॑रु - द्र॒प्सः । वि॒श्वरू॑प॒ इति॑ वि॒श्व -
रू॒पः । इ॒न्दुः । इति॑ । आ॒ह । प्र॒जेति॑ प्र - जा । वै । प्र॒शवः॑ । इ॒न्दुः । प्र॒जयेति॑ प्र - जया॑
। ए॒व । ए॒नम् । प॒शुभि॑रिति॒ प॒शु - भिः॑ । स॒मिति॑ । अ॒र्द्धय॑ति । दि॒वम् । वै । य॒ज्ञस्य॑ ।
व्यृ॒द्धमि॑ति॒ वि-ऋ॑द्धम् । ग॒च्छति॑ । पृथि॒वीम् । अति॑रि॒क्तमित्य॑ति - रि॒क्तम् । तत् । यत् । न ।
श॒मये॑त् । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॑च्छेत् । यज॑मानः । म॒ही । द्यौः । पृथि॒वी । च॒ । नः॒ । इति॑ ।

3 TS 3.4.1.3

TS 3.4.1.3

Samhita Paata

हृ द्यावापृथिवीभ्यामेव यज्ञस्य व्यृद्धं चातिरिक्तं च शमयति नाऽऽर्तिमाच्छति यजमानो भस्मनाऽभि
समूहति स्वगाकृत्या अथो अनयोर्वा एष गर्भोऽनयोरेवैनं दधाति यद्वद्येदति तद्रेचयेद्यन्नावद्येत् प-
शोरालब्धस्य नावं द्येत् पुरस्तान्नाभ्या अन्यद्वद्ये-दुपरिष्ठादन्यत् पुरस्ताद्वै नाभ्यै - [ ]

Pada Paata

आहृ । द्यावापृथिवीभ्यामिति द्यावा - पृथिवीभ्याम् । एव । यज्ञस्य । व्यृद्धमिति वि - ऋद्धम्
। च । अतिरिक्तमित्यति - रिक्तम् । च । शमयति । न । आर्तिम् । एति । ऋच्छति
। यजमानः । भस्मना । अभि । समिति । ऊहति । स्वगाकृत्या इति स्वगा - कृत्यै ।
अथो इति । अनयोः । वै । एषः । गर्भः । अनयोः । एव । एनम् । दधाति । यत् ।
अवद्येदित्यव-द्येत् । अतीति । तत् । रेचयेत् । यत् । न । अवद्येदित्यव - द्येत् । पशोः ।
आलब्धस्येत्या-लब्धस्य । न । अवेति । द्येत् । पुरस्तात् । नाभ्याः । अन्यत् । अवद्येदित्यव
- द्येत् । उपरिष्ठात् । अन्यत् । पुरस्तात् । वै । नाभ्यै ।

4 TS 3.4.1.4

TS 3.4.1.4

Samhita Paata

प्राण उपरिष्ठादपानो यावानेव पशुस्तस्याव द्यति विष्णवे शिपिविष्टाय जुहोति यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यं-
ते यः पशोर्भूमा या पुष्टिस्तद्-विष्णुः शिपिविष्टो ऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यतिरिक्तस्य शान्त्या
अष्टाप्रह्विरण्यं दक्षिणाऽष्टापदी ह्येषा ऽऽत्मा नवमः पशोरास्या अन्तरकोश उष्णीषेणाऽऽर्विष्टितं

भवत्येवमिव हि पशुरुल्बमिव ( ) चर्मैव मांसमिवास्थीव यावानेव पशुस्तमात्वाऽव रुन्धेयस्यैषा
यज्ञे प्रायश्चित्तिः क्रियते इष्ट्वा वसीयान् भवति ॥

Pada Paata

प्राण इति प्र - अनः । उपरिष्ठात् । अपान इत्यप-अनः । यावान् । एव । पशुः । तस्य ।
अवेति । द्यति । विष्णवे । शिपिविष्टायेति शिपि - विष्टाय । जुहोति । यत् । वै । यज्ञस्य
। अतिरिच्यत इत्यति - रिच्यते । यः । पशोः । भूमा । या । पुष्टिः । तत् । विष्णुः ।
शिपिविष्ट इति शिपि - विष्टः । अतिरिक्त इत्यति - रिक्ते । एव । अतिरिक्तमित्यति - रिक्तम् ।
दधाति । अतिरिक्तस्येत्यति - रिक्तस्य । शान्त्यै । अष्टाष्टुडित्यष्टा - षट् । हिरण्यम् । दक्षिणा
। अष्टापदीत्यष्टा - पदी । हि । एषा । आत्मा । नवमः । पशोः । आस्यै । अन्तरकोश
इत्यन्तर - कोशे । उष्णीषेण । आविष्टितमित्या - विष्टितम् । भवति । एवम् । इव । हि ।
पशुः । उल्बम् । इव ( ) । चर्म । इव । मांसम् । इव । अस्थि । इव । यावान् । एव
। पशुः । तम् । आत्मा । अवेति । रुन्धे । यस्य । एषा । यज्ञे । प्रायश्चित्तिः । क्रियते
। इष्ट्वा । वसीयान् । भवति ॥

5 TS 3.4.2.1

TS 3.4.2.1

Samhita Paata

आ वांयो भूष शुचिपा उप नः सहस्रं ते नियुतो विश्ववार । उपो ते अन्धो मद्यमयामि यस्य देव

दधिषे पूर्वपेयं ॥ आकूत्यै त्वा कामाय त्वा समृधे त्वा किक्किटा ते मनः प्रजापतये स्वाहा किक्किटा
ते प्राणं वायवे स्वाहा किक्किटा ते चक्षुः सूर्याय स्वाहा किक्किटा ते श्रोत्रं द्यावापृथिवीभ्याः स्वाहा
किक्किटा ते वाचः सरस्वत्यै स्वाहा- [ ]

Pada Paata

एति । वायो इति । भूष । शुचिपा इति शुचि - पाः । उपेति । नः । सहस्रम् । ते ।
नियुत इति नि - युतः । विश्ववारेति विश्व - वारु ॥ उपो इति । ते । अन्धः । मद्यम्
। अयामि । यस्य । देव । दधिषे । पूर्वपेयमिति पूर्व - पेयम् ॥ आकूत्या इत्या-कूत्यै
। त्वा । कामाय । त्वा । समृध इति सं - ऋधे । त्वा । किक्किटा । ते । मनः ।
प्रजापतय इति प्रजा - पतये । स्वाहा । किक्किटा । ते । प्राणमिति प्र - अनम् । वायवे
। स्वाहा । किक्किटा । ते । चक्षुः । सूर्याय । स्वाहा । किक्किटा । ते । श्रोत्रम् । द्या-
वापृथिवीभ्यामिति द्यावापृथिवीभ्याम् । स्वाहा । किक्किटा । ते । वाचम् । सरस्वत्यै । स्वाहा ।

6 TS 3.4.2.2

TS 3.4.2.2

Samhita Paata

त्वं तुरीयां वशिनीं वशाऽसि सकृद्यत् त्वा मनसा गर्भं आऽशयत् । वशा त्वं वशिनीं गच्छ देवान्ध-
सृत्याः संन्तु यजमानस्य कामाः ॥ अजाऽसि रयिष्ठा पृथिव्याः सीदोर्द्धाऽन्तरिक्षमुप तिष्ठस्व दिवि
ते बृहद्भाः ॥ तन्तुं तन्वन् रजसो भानुमन्विहि ज्योतिष्मतः पथो रक्ष धिया कृतान् ॥ अनुल्बणं

वे॒यत् जो॒गु॒वा॒मपो॒ मनु॑ ( ) भ॒व ज॒नया॒ दै॒व्यं ज॒नं ॥ म॒न॒सो ह॒वि॒र॒सि प्र॒जाप॑ते॒र्वर्णो॑ गा॒त्रा॒णां ते
गा॒त्रभा॒जो भू॒यास्म ॥

Pada Paata

त्वम् । तु॒रीया॑ । व॒शिनी॑ । व॒शा । अ॒सि । स॒कृत् । यत् । त्वा । म॒न॒सा । गर्भः॑ । ए॒ति
। अ॒श॒यत् ॥ व॒शा । त्वम् । व॒शिनी॑ । ग॒च्छ । दे॒वान् । स॒त्याः । स॒न्तु । य॒ज॒मान॑स्य ।
का॒माः ॥ अ॒जा । अ॒सि । र॒यि॒ष्ठेति॑ रयि - स्था । पृ॒थि॒व्याम् । सी॒द । ऊ॒र्द्धा । अ॒न्त॒रि॒क्षम्
। उ॒पेति॑ । ति॒ष्ठस्व॑ । दि॒वि । ते । बृ॒हत् । भाः ॥ त॒न्तुम् । त॒न्वन् । र॒ज॒सः । भा॒नुम् ।
अ॒न्वि॒ति । इ॒हि । ज्योति॑ष्मतः । प॒थः । र॒क्ष । धि॒या । कृ॒तान् ॥ अ॒नु॒ल्ब॒णम् । व॒यत् ।
जो॒गु॒वाम् । अ॒पः । म॒नुः( ) । भ॒व । ज॒नय॑ । दै॒व्यम् । ज॒नम् ॥ म॒न॒सः । ह॒विः । अ॒सि ।
प्र॒जाप॑ते॒रिति॑ प्र॒जा - प॒तेः । वर्णः॑ । गा॒त्रा॒णाम् । ते । गा॒त्रभा॒ज इति॑ गा॒त्र - भा॒जः । भू॒यास्म ॥

7 TS 3.4.3.1

TS 3.4.3.1

Samhita Paata

इ॒मे वै स॒हाऽऽ॒स्तां ते वा॒युर्व्य॑वा॒त् ते गर्भ॑म॒दधा॑तां त॒ः सोमः॑ प्रा॒ज॒नय॑-द॒ग्नि॒र॒ग्र॒सत् स ए॒तं
प्र॒जाप॑ति॒राग्ने॒य-म॒ष्टाक॑पा॒लम॑पश्यत् तं नि॒र॒व॒पत् तेनै॒वैना॑म॒ग्नेर॑धि नि॒र॒क्री॑णात् तस्मा॒द॒प्य॒न्यदे॒व॒त्या-
मा॒ल॒भ॒मान॑ आ॒ग्नेय॑म॒ष्टाक॑पा॒लं पु॒रस्ता॑न्नि॒र्व॒पेद॒ग्नेरै॒वैना॑म॒धि नि॒ष्क्री॑याऽऽल॑भते यद् - [ ]

Pada Paata

इ॒मे इति॑ । वै । सु॒ह । आ॒स्ताम् । ते इति॑ । वा॒युः । वी॒ति । अ॒वात् । ते इति॑ । गर्भ॑म्
 । अ॒द॒धा॒ताम् । तम् । सोमः॑ । प्रे॒ति । अ॒ज॒न॒यत् । अ॒ग्निः । अ॒ग्र॒स॒त् । सः । ए॒तम् ।
 प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । आ॒ग्ने॒यम् । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा - क॒पाल॒म् । अ॒प॒श्यत् । तम् ।
 नि॒रिति॑ । अ॒व॒प॒त् । तेन॑ । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒ग्नेः । अधि॑ । नि॒रिति॑ । अ॒क्री॒णात् । तस्मा॑त्
 । अपी॑ति । अ॒न्य॒दे॒व॒त्या॑मित्य॑न्य - दे॒व॒त्या॑म् । आ॒ल॒भ॑मान॒ इत्या॑ - ल॒भ॑मानः । आ॒ग्ने॒यम् ।
 अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा-क॒पाल॒म् । पु॒रस्ता॑त् । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । अ॒ग्नेः । ए॒व । ए॒नाम् । अधी॑ति
 । नि॒ष्क्री॒येति॑ निः - क्री॒यं । ए॒ति । ल॒भ॒ते । यत् ।

8 TS 3.4.3.2**TS 3.4.3.2****Samhita Paata**

वा॒युर्व्य॑वा॒त् तस्मा॑द्-वा॒य॒व्या॑ यदि॒मे गर्भ॑मद॒धातां॑ तस्मा॑द्-द्या॒वापृ॑थि॒व्या॑ यथ् सोमः॑ प्रा॒ज॒न॒य॒द॒ग्निर॑ग्र॒स॒त्
 तस्मा॑द॒ग्नी॒षोमी॑या॒ यद॒न॒योर्वि॑य॒त्योर्-वा॒गव॑दुत् तस्मा॑न् सार॒स्व॒ती यत् प्र॒जाप॑तिर॒ग्नेर॑धि॒ नि॒रक्री॑णात्
 तस्मा॑त् प्रा॒जाप॑त्या सा वा ए॒षा सं॒र्वदे॒व॒त्या॑ यद॒जा व॒शा वा॒य॒व्या॑मा ल॒भेत् भू॑ति॒कामो॑ वा॒युर्वै क्षे॑पि॒ष्ठा
 दे॒वता॑ वा॒युमे॒व स्वेन॑- [ ]

Pada Paata

वा॒युः । व्य॑वा॒दिति॑ वि - अ॒वात् । तस्मा॑त् । वा॒य॒व्या॑ । यत् । इ॒मे इति॑ । गर्भ॑म् । अ॒द॒धा॒ताम्

। तस्मात् । द्यावापृथिव्येति द्यावा - पृथिव्या । यत् । सोमः । प्रेति । अजनयत् । अग्निः । अग्रसत् । तस्मात् । अग्नीषोमीयेत्यग्नी-सोमीया । यत् । अनयोः । वियत्योरिति वि - यत्योः । वाक् । अवदत् । तस्मात् । सारस्वती । यत् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अग्नेः । अधीति । निरक्रीणादिति निः - अक्रीणात् । तस्मात् । प्राजापत्येति प्राजा - पत्या । सा । वै । एषा । सर्वदेवत्येति सर्व - देवत्या । यत् । अजा । वशा । वायव्याम् । एति । लभेत् । भूतिकाम इति भूति - कामः । वायुः । वै । क्षेपिष्ठा । देवता । वायुम् । एव । स्वेन ।

9 TS 3.4.3.3

TS 3.4.3.3

Samhita Paata

भागधेयेनोप धावति स एवैनं भूतिं गमयति द्यावापृथिव्यामा लभेत कृषमाणः प्रतिष्ठाकामो दिव
एवास्मै पर्जन्यो वरुषति व्यस्यामोषधयो रोहन्ति समर्द्धुकमस्य सस्यं भवत्यग्नीषोमीयामा लभेत यः
कामयेतान्नवानन्नादः स्यामित्यग्निनैवान्नमव रुन्धे सोमेनान्नाद्य-मन्नवानेवान्नादो भवति सारस्वतीमा
लभेत य - [ ]

Pada Paata

भागधेयेनेति भाग - धेयेन । उपेति । धावति । सः । एव । एनम् । भूतिम् । गमयति । द्या-
वापृथिव्यामिति द्यावा - पृथिव्याम् । एति । लभेत । कृषमाणः । प्रतिष्ठाकाम इति प्रतिष्ठा-कामः
। दिवः । एव । अस्मै । पर्जन्यः । वरुषति । वीति । अस्याम् । ओषधयः । रोहन्ति ।
समर्द्धुकमिति सं - अर्द्धकम् । अस्य । सस्यम् । भवति । अग्नीषोमीयामित्यग्नी-सोमीयाम् ।

एति॑ । ल॒भेत् । यः । का॒मये॑त । अ॒न्नवा॒न्नित्य॑न्न - वा॒न् । अ॒न्नाद॑ इत्य॑न्न - अ॒दः । स्या॒म् ।
 इति॑ । अ॒ग्निना॑ । ए॒व । अ॒न्नम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । सो॒मेन॑ । अ॒न्नाद्य॑मित्य॑न्न - अ॒द्यम् । अ॒न्नवा॒-
 न्नित्य॑न्न - वा॒न् । ए॒व । अ॒न्नाद॑ इत्य॑न्न - अ॒दः । भ॒वति॑ । सा॒र॒स्वती॑म् । एति॑ । ल॒भेत् । यः ।

10 TS 3.4.3.4

TS 3.4.3.4

Samhita Paata

ई॒श्वरो॑ वा॒चो वदि॑तोः सन् वाचं॑ नवदे॒द्वाग्वै॑ सर॑स्वती सर॑स्वतीमे॒व स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॑नोप॑ धावति॑
 सैवा॒स्मिन् वाचं॑ दधाति॑ प्रा॒जाप॑त्यामा ल॒भेत् यः का॒मये॑तान॑भिजित॑म॒भि ज॑येय॒मिति॑ प्र॒जाप॑तिः सर्वा॑
 दे॒वता॑ दे॒वता॑भिरे॒वा-न॑भिजित॑म॒भि ज॑यति वा॒यव्य॑यो॒पाक॑रोति वा॒योरे॒वैना॑मव॒रुद्ध्या॑ऽऽ*ल॒भेत् आकू॑त्यै
 त्वा॒ कामा॑य॒ त्वे - [ ]

Pada Paata

ई॒श्वरः॑ । वा॒चः । वदि॑तोः । स॒न् । वाचं॑म् । न । वदे॑त् । वाक् । वै । सर॑स्वती ।
 सर॑स्वतीम् । ए॒व । स्वेन॑ । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग - धेये॑न । उपेति॑ । धा॒वति॑ । सा । ए॒व ।
 अ॒स्मिन् । वाचं॑म् । द॒धाति॑ । प्रा॒जाप॑त्यामिति॑ प्रा॒जा - प॑त्याम् । एति॑ । ल॒भेत् । यः ।
 का॒मये॑त । अ॒न॑भिजित॑मित्य॑न॑भि - जि॒तम् । अ॒भीति॑ । ज॑येय॒म् । इति॑ । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा -
 प॑तिः । सर्वाः॑ । दे॒वताः॑ । दे॒वता॑भिः । ए॒व । अ॒न॑भिजित॑मित्य॑न॑भि - जि॒तम् । अ॒भीति॑ ।
 ज॑यति । वा॒यव्य॑या । उ॒पाक॑रोतीयु॒प - आक॑रोति । वा॒योः । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒व॒रुद्ध्ये॑त्य॑व -
 रुद्ध्य॑ । एति॑ । ल॒भेत् । आकू॑त्या॒ इत्या - कू॑त्यै । त्वा॒ । कामा॑य । त्वा॒ ।

11 TS 3.4.3.5

TS 3.4.3.5

Samhita Paata

त्याह यथायजुरेवैतत् किक्किटाकारं जुहोति किक्किटाकारेण वै ग्राम्याः पशवो रमन्ते प्राऽऽरण्याः
पतन्ति यत् किक्किटाकारं जुहोति ग्राम्याणां पशूनां धृत्यै पर्यग्नौ क्रियमाणे जुहोति जीवन्तीमेवैनाऽ
सुवर्गलोकं गमयति त्वं तुरीया वशिनी वशाऽसीत्याह देवत्रैवेनां गमयति सत्याः सन्तु यजमानस्य
कामा इत्याहैष वै कामो - [ ]

Pada Paata

इति । आह । यथायजुरिति यथा - यजुः । एव । एतत् । किक्किटाकारमिति किक्किटा - कारम्
। जुहोति । किक्किटाकारेणेति किक्किटा - कारेण । वै । ग्राम्याः । पशवः । रमन्ते । प्रेति
। आरण्याः । पतन्ति । यत् । किक्किटाकारमिति किक्किटा - कारम् । जुहोति । ग्राम्याणाम्
। पशूनाम् । धृत्यै । पर्यग्नौ । क्रियमाणे । जुहोति । जीवन्तीम् । एव ।
एनाम् । सुवर्गमिति सुवः - गम् । लोकम् । गमयति । त्वम् । तुरीया । वशिनी । वशा ।
असि । इति । आह । देवत्रेति देव - त्रा । एव । एनाम् । गमयति । सत्याः । सन्तु ।
यजमानस्य । कामाः । इति । आह । एषः । वै । कामः ।

12 TS 3.4.3.6

TS 3.4.3.6

Samhita Paata

यजमानस्य यदनीर्त उद्वचं गच्छति तस्मादेवमाहाऽजाऽसि रयिष्ठेत्याहै ष्वेवैनां लोकेषु प्रतिष्ठापयति
दिवि ते बृहद्वा इत्याह सुवर्ग एवास्मै लोके ज्योतिर् दधाति तन्तुं तन्वन् रजसो भानुमन्विहीत्या-
हेमानेवास्मै लोकान् ज्योतिष्मतः करोत्यनुल्बणं वयत् जोगुवामप इत्या- [ ]

Pada Paata

यजमानस्य । यत् । अनौर्तः । उद्वचमित्युत् - ऋचम् । गच्छति । तस्मात् । एवम् । आह
। अजा । असि । रयिष्ठेति रयि - स्था । इति । आह । एषु । एव । एनाम् । लोकेषु
। प्रतीति । स्थापयति । दिवि । ते । बृहत् । भाः । इति । आह । सुवर्ग इति सुवः-
गे । एव । अस्मै । लोके । ज्योतिः । दधाति । तन्तुम् । तन्वन् । रजसः । भानुम् ।
अन्विति । इहि । इति । आह । इमान् । एव । अस्मै । लोकान् । ज्योतिष्मतः । करोति
। अनुल्बणम् । वयत् । जोगुवाम् । अपः । इति ।

13 TS 3.4.3.7

TS 3.4.3.7

Samhita Paata

-ह॒ यदे॒व य॒ज्ञ उ॒ल्बणं॑ क्रि॒यते॑ तस्यै॒वैषा॑ शा॒न्ति॒र्मनु॑र्भव॒ ज॒नया॑ दै॒व्यं ज॒न॒मि॒त्याह॑ मा॒न॒व्यो वै प्र॒जा॒स्ता ए॒वाऽऽ॒द्याः॑ कुरु॒ते म॒न॒सो ह॒वि॒र॒सी॒त्याह॑ स्व॒गा॒कृ॒त्यै गा॒त्रा॒णां ते गा॒त्र॒भाजो॑ भू॒या॒स्मे॒त्याह॑
 ऽऽ॒शि॒ष॒मे॒वैता॒मा शा॑स्ते॒ तस्यै॑ वा ए॒तस्या॑ ए॒क॒मे॒वा॒दे॒व॒य॒ज॒नं य॒दाल॑ब्धायाम॒भ्रो - [ ]

Pada Paata

आ॒ह॒ । यत् । ए॒व । य॒ज्ञे । उ॒ल्ब॒णम् । क्रि॒यते॑ । तस्यै॑ । ए॒व । ए॒षा । शा॒न्तिः॑ । म॒नुः
 । भ॒व॒ । ज॒नय॑ । दै॒व्यम् । ज॒नम् । इति॑ । आ॒ह॒ । मा॒न॒व्यः॑ । वै । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः
 । ताः । ए॒व । आ॒द्याः॑ । कुरु॒ते । म॒न॒सः । ह॒विः । अ॒सि । इति॑ । आ॒ह॒ । स्व॒गा॒कृ॒त्या
 इति॑ स्व॒गा - कृ॒त्यै । गा॒त्रा॒णाम् । ते । गा॒त्र॒भाज॑ इति॑ गा॒त्र - भाजः॑ । भू॒या॒स्म॒ । इति॑ ।
 आ॒ह॒ । आ॒शि॒ष॒मि॒त्या - शि॒षम् । ए॒व । ए॒ताम् । एति॑ । शा॒स्ते॒ । तस्यै॑ । वै । ए॒तस्याः॑ ।
 ए॒कम् । ए॒व । अ॒दे॒व॒य॒ज॒न॒मि॒त्य॒दे॒व - य॒ज॒नम् । यत् । आ॒ल॑ब्धायामि॒त्या - ल॒ब्धा॒याम् । अ॒भ्रः ।

14 TS 3.4.3.8

TS 3.4.3.8

Samhita Paata

भ॒व॒ति॒ य॒दाल॑ब्धायाम॒भ्रः स्या॒दु॒प्सु वा॑ प्र॒वेश॒येथ॑ सर्वा॑ वा प्रा॒श्जी॒या॒द्य॒दु॒प्सु प्र॒वेश॒यैद्य॑श्च॒वेश॑सं कु॒र्या॒थ
 सर्वा॑मे॒व प्रा॒श्जी॒यादि॒न्द्रि॒यमे॒वाऽऽ॒त्मन् ध॑त् ते सा वा ए॒षा त्र॑या॒णामे॒वाव॑ रु॒द्धा सं॒व॒त्स॒र॒सदः॑ सह॒स्र॒या॒जिनो॑ गृ॒हमे॒धिन॒स्त ए॒वैत॑या॒ यजे॑रन् तेषा॑मे॒वैषा॑ऽऽप्ता ॥

Pada Paata

भ॒व॑ति । यत् । आल॑ब्धा॒या॒मित्या - ल॒ब्धा॒या॒म् । अ॒भ्रः । स्यात् । अ॒प्स्वि॒त्यप्-सु । वा ।
 प्र॒वे॒श॒ये॒दि॒ति॑ प्र - वे॒श॒ये॒त् । सर्वा॑म् । वा । प्रे॒ति॑ । अ॒श्री॒या॒त् । यत् । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु ।
 प्र॒वे॒श॒ये॒दि॒ति॑ प्र - वे॒श॒ये॒त् । य॒ज्ञ॒वे॒श॒स॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ - वे॒श॒स॒म् । कुर्या॑त् । सर्वा॑म् । ए॒व । प्रे॒ति॑
 । अ॒श्री॒या॒त् । इ॒न्द्रि॒य॒म् । ए॒व । आ॒त्मन् । ध॒त्ते । सा । वै । ए॒षा । त्र॒या॒णाम् । ए॒व ।
 अ॒व॑रु॒द्धे॒त्य॒व॑ - रु॒द्धा । स॒व॒त्स॒र॒स॒द् इति॑ स॒व॒त्स॒र - स॒दः । स॒ह॒स्र॒या॒जिन् इति॑ स॒ह॒स्र - या॒जिनः॑ ।
 गृ॒हमे॒धिन् इति॑ गृ॒ह - मे॒धि॒नः । ते । ए॒व । ए॒त॒या॑ । य॒जे॒र॒न् । तेषा॑म् । ए॒व । ए॒षा । आ॒प्ता ॥

15 TS 3.4.4.1**TS 3.4.4.1****Samhita Paata**

चि॒त्तं च॒ चि॒त्ति॒श्चा ऽऽ*कू॑तं चाऽऽ*कू॑तिश्च॒ वि॒ज्ञा॑तं च॒ वि॒ज्ञानं॑ च॒ मन॑श्च॒ शक्र॑रीश्च॒ दर॑श्च॒ पूर्ण॑मा॒सश्च॒
 बृ॒हच्च॑ रथन्त॒रं च॑ प्र॒जाप॑ति॒र्जया॒निन्द्रा॑य॒ वृष्णे॑ प्राय॑च्छदु॒ग्रः पृ॑त॒नाज्ये॑षु तस्मै॒ विशः॑ स॒मन॑मन्त॒ सर्वाः॑
 स उ॒ग्रः स॒हि ह॒व्यो ब॒भूव॑दे॒वासुराः॑ सँय॑त्ता आस॒न्त्स इन्द्रः॑ प्र॒जाप॑ति॒मुपा॑ ( ) धाव॑त् तस्मा॑ ए॒ताञ्ज॒-
 या॒न् प्राय॑च्छत् तान॑जुहोत् ततो॒ वै दे॒वा असु॑रानजय॒न् । यद॑जय॒न् तज्ज॑या॒नां जय॑त्व॒ः स्प॑र्द्ध॒माने॑नै॒ते
 हो॒त॒व्या॑ जय॑त्ये॒व तां पृ॑त॒नां ॥

Pada Paata

चित्तम् । च । चित्तिः । च । आकू॑तमित्या - कू॒तम् । च । आकू॑तिरित्या - कू॒तिः । च ।
 विज्ञा॑तमिति वि - ज्ञा॒तम् । च । विज्ञा॑नमिति वि-ज्ञान॑म् । च । मनः । च । शक्क॑रीः । च
 । दर॑शः । च । पूर्ण॑मास॒ इति॑ पूर्ण - मा॒सः । च । बृ॒हत् । च । र॒थन्त॑रमिति रथं - त॒रम्
 । च । प्र॒जाप॑तिरिति प्र॒जा - प॒तिः । ज॒यान् । इन्द्रा॑य । वृ॒ष्णै । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । उ॒ग्रः
 । पृ॒त॒नाज्ये॑षु । तस्मै॑ । वि॒शः । स॒मिति॑ । अ॒न॒म॒न्त । सर्वाः॑ । सः । उ॒ग्रः । सः । हि
 । ह॒व्यः । ब॒भूव॑ । दे॒वा॒सुरा॑ इति॑ दे॒व - अ॒सुराः । सँय॑त्ता इति॑ सं - य॒त्ताः । आ॒स॒न् । सः
 । इन्द्रः॑ । प्र॒जाप॑तिमिति प्र॒जा - प॒तिम् । उपेति॑ ( ) । अ॒धाव॑त् । तस्मै॑ । ए॒तान् । ज॒यान्
 । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त् । तान् । अ॒जु॒होत् । ततः॑ । वै । दे॒वाः । अ॒सुरान् । अ॒ज॒य॒न् । यत्
 । अ॒ज॒य॒न् । तत् । ज॒या॒नाम् । ज॒य॒त्वमिति॑ ज॒य - त्वम् । स्प॒र्द्ध॑मानेन । ए॒ते । हो॒त॒व्याः ।
 ज॒य॒ति । ए॒व । ताम् । पृ॒त॒नाम् ॥

16 TS 3.4.5.1

TS 3.4.5.1

Samhita Paata

अ॒ग्नि॒भू॒ताना॑मधि॒पतिः॑ स॒माऽव॑त्विन्द्रो॑ ज्येष्ठानां॑ य॒मः पृ॑थि॒व्या वा॒युर॑न्तरि॒क्षस्य॑ सू॒र्यो॑दिवश्चन्द्र॒मा न॒-
 क्ष॑त्राणां॑ बृ॒ह॒स्पति॑र्ब्रह्म॒णो मि॒त्रः स॒त्यानां॑ वरु॒णो॒ऽपा॑ सं॒मुद्रः॑ स्रो॒त्याना॑मन्नः॑ सा॒म्राज्या॑नामधि॒पति॑
 तन्मा॑ऽवतु सोम॒ ओष॑धीनाः॑ स॒वि॒ता प्र॑स॒वानाः॑ रु॒द्रः प॑शूनां॑ त्वष्टा॑ रू॒पाणां॑ वि॒ष्णुः प॑र्व॒तानां॑ म॒रुतो॑
 गु॒णाना॑मधि॒पत॑यस्ते मा॑वन्तु पि॒तरः॑ पि॒ताम॑हाः प॒रेऽव॑रे ( ) ततो॑स्त॒ताम॑हा इ॒ह मा॑ऽवत । अ॒स्मिन्
 ब्र॒ह्मन्ना॑स्मिन् क्ष॒त्रेऽस्या॑-मा॒शिष्य॑स्यां पुं॒रो॒धाया॑म॒स्मिन्-क॑र्म॒न्नास्यां॑ दे॒वहू॑त्यां ॥

Pada Paata

अ॒ग्निः । भू॒ताना॑म् । अधि॑पतिरित्यधि॑-प॒तिः । सः । मा॒ । अ॒व॒तु॒ । इन्द्रः॑ । ज्ये॒ष्ठाना॑म् ।
 । य॒मः । पृ॒थि॒व्याः । वा॒युः । अ॒न्तरि॑क्षस्य । सूर्यः॑ । दि॒वः । च॒न्द्रमाः॑ । नक्ष॑त्राणाम् ।
 बृ॒ह॒स्पतिः॑ । ब्र॒ह्म॑णः । मि॒त्रः । स॒त्याना॑म् । वरु॑णः । अ॒पाम् । स॒मु॒द्रः । स्रो॒त्याना॑म् ।
 अ॒न्नम् । साम्रा॑ज्याना॒मिति॑ सां - रा॒ज्याना॑म् । अधि॑पतीत्यधि॑-प॒तिः । तत् । मा॒ । अ॒व॒तु॒ ।
 सोमः॑ । ओष॑धीनाम् । स॒वि॒ता । प्र॒स॒वाना॑मिति॑ प्र - स॒वाना॑म् । रु॒द्रः । प॒शूना॑म् । त्वष्टा॑ ।
 रू॒पाणा॑म् । विष्णुः॑ । पर्व॑तानाम् । म॒रुतः॑ । गु॒णाना॑म् । अधि॑पतय॒ इत्यधि॑ - प॒तयः॑ । ते ।
 मा॒ । अ॒व॒न्तु॒ । पि॒तरः॑ । पि॒ताम॑हाः । प॒रे । अ॒व॒रे ( ) । तताः॑ । त॒ताम॑हाः । इ॒ह । मा॒ ।
 अ॒व॒तु॒ ॥ अ॒स्मिन् । ब्र॒ह्मन् । अ॒स्मिन् । क्ष॒त्रे । अ॒स्याम् । आ॒शिषी॑त्या - शिषि॑ । अ॒स्याम् ।
 । पुरो॑धाया॒मिति॑ पुरः - धाया॑म् । अ॒स्मिन् । कर्म॑न् । अ॒स्याम् । दे॒वहू॑त्या॒मिति॑ दे॒व - हू॒त्याम् ॥

17 TS 3.4.6.1**TS 3.4.6.1****Samhita Paata**

दे॒वा वै यद्य॑ज्ञेऽकु॑र्वत् तदसु॑रा अकु॑र्वत् ते दे॒वा ए॒तान॑भ्याता॒नान॑पश्यन्- तान॑भ्यात॑न्वत् यद्दे॒वानां॑
 कर्मा॑ऽऽसी॒दाद्ध॑र्यत् तद्यदसु॑राणां न तदा॑द्ध॑र्यत् येन॑ कर्म॑णेश्चेत् तत्र॑ होत॒व्या ऋ॒द्धो॒त्येव॑ तेन॑ कर्म॑णा
 यद्वि॑श्वे दे॒वाः सु॒मभ॑रन् तस्मा॑-दभ्याता॒ना वैश्व॑दे॒वाय॑त्-प्र॒जाप॑तिर्जया॒न् प्राय॑च्छत् तस्मा॑ज्जयाः॑ प्राजा॒-
 प॒त्या - [ ]

Pada Paata

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते । दे॒वाः । ए॒तान् ।
 अ॒भ्या॒ता॒ना॒नित्य॑भि - आ॒ता॒नान् । अ॒प॒श्य॑न् । तान् । अ॒भ्या॒त॒न्व॒तेत्य॑भि - आ॒त॒न्व॒त । यत् ।
 दे॒वाना॑म् । क॒र्म । आसी॑त् । आ॒द्ध्य॑त् । तत् । यत् । अ॒सुरा॑णाम् । न । तत् । आ॒द्ध्य॑त्
 । येन॑ । क॒र्मणा॑ । ई॒श्व॑स्तेत् । तत्र॑ । हो॒त॒व्याः । ऋ॒द्धोति॑ । ए॒व । तेन॑ । क॒र्मणा॑ । यत्
 । वि॒श्वे । दे॒वाः । स॒मभ॑र॒न्निति॑ सं - अ॒भ॑रन् । तस्मा॑त् । अ॒भ्या॒ता॒ना इत्य॑भि - आ॒ता॒नाः ।
 वै॒श्वदे॒वा इति॑ वै॒श्व - दे॒वाः । यत् । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा - प॒तिः । ज॒यान् । प्रेति॑ । अ॒यच्छ॑त्
 । तस्मा॑त् । ज॒याः । प्रा॒जाप॑त्या इति॑ प्रा॒जा-प॑त्याः ।

18 TS 3.4.6.2**TS 3.4.6.2****Samhita Paata**

यद्-रा॑ष्ट्रभृ॒द्धी रा॒ष्ट्रमाऽद॑दत् तद्-रा॑ष्ट्रभृ॒ताः रा॒ष्ट्रभृ॒त्त्वं ते दे॒वा अ॑भ्या॒ता॒नैर॑सु॒रान॑भ्या॒त॒न्वत् ज॒यैर॑ज॒यन्-
 रा॒ष्ट्रभृ॒द्धी रा॒ष्ट्रमाऽद॑दत् यद्दे॒वा अ॑भ्या॒ता॒नैर॑सु॒रान॑भ्या॒त॒न्वत् तद्-अ॑भ्या॒ता॒ना॒नाम॑भ्या॒ता॒न॒त्वं य॒ज्ज॒यैर॑ज॒यन्
 तज्ज॒या॒नां ज॒य॒त्वं यद्-रा॑ष्ट्रभृ॒द्धी रा॒ष्ट्रमाऽद॑दत् तद्-रा॑ष्ट्रभृ॒ताः रा॒ष्ट्रभृ॒त्त्वं ततो॑ दे॒वा अ॑भ॒वन् परा॑ऽसु॒रा
 यो भ्रा॑तृ॒व्यवा॑न्थ॒ स्याथ॑ स ( ) ए॒तान् जु॑हु॒याद॑भ्या॒ता॒नैरे॒व भ्रा॑तृ॒व्यान् अ॑भ्या॒त॒नुते॑ ज॒यैर॑ज॒यति॑ रा॒ष्ट्रभृ॒द्धी
 रा॒ष्ट्रमा द॑त्ते भ॒व॑त्या॒त्मना॑ परा॑ऽस्य॒ भ्रा॑तृ॒व्यो भ॒वति॑ ॥

Pada Paata

यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । तत् । राष्ट्रभृतामिति राष्ट्र - भृताम् । राष्ट्रभृत्वमिति राष्ट्रभृत् - त्वम् । ते । देवाः । अभ्यातानैरित्यभि - आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्यभि - आतन्वत । जयैः । अजयन् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । यत् । देवाः । अभ्यातानैरित्यभि - आतानैः । असुरान् । अभ्यातन्वतेत्यभि - आतन्वत । तत् । अभ्यातानानामित्यभि - आतानानाम् । अभ्यातानत्वमित्यभ्यातान - त्वम् । यत् । जयैः । अजयन् । तत् । जयानाम् । जयत्वमिति जय - त्वम् । यत् । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्रभृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । अददत् । तत् । राष्ट्रभृतामिति राष्ट्र - भृताम् । राष्ट्रभृत्वमिति राष्ट्रभृत् - त्वम् । ततः । देवाः । अभवन् । परेति । असुराः । यः । भ्रातृव्यवानिति भ्रातृव्य - वान् । स्यात् । सः ( ) । एतान् । जुहुयात् । अभ्यातानैरित्यभि-आतानैः । एव । भ्रातृव्यान् । अभ्यातनुत इत्यभि - आतनुते । जयैः । जयति । राष्ट्रभृद्भिरिति राष्ट्र - भृत् - भिः । राष्ट्रम् । एति । दत्ते । भवन्ति । आत्मना । परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ॥

19 TS 3.4.7.1

TS 3.4.7.1

Samhita Paata

ऋताषाड् ऋतधामाग्नि-गन्धर्वस्त-स्यौषधयोऽप्सरस ऊर्जो नाम स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा संहितो विश्वसामा सूर्यो गन्धर्व-स्तस्य मरीचयोऽप्सरस आयुवः सुषुम्नः सूर्य रश्मि-श्चन्द्रमा गन्धर्व-स्तस्य नक्षत्राण्य-प्सरसो बेकुरयोभुज्युः सुपणो यज्ञो गन्धर्व-स्तस्य दक्षिणा अप्सरस स्तुवाः प्रजापति-विश्वकर्मा मनो - [ ]

Pada Paata

ऋ॒ता॒षाट् । ऋ॒त॒धा॒मे॒त्यृ॒त - धा॒मा । अ॒ग्निः । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । ओ॒ष॒धयः॑ । अ॒प्स॒रसः॑ ।
ऊ॒र्जः । ना॒म॑ । सः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म॑ । क्ष॒त्रम् । पा॒तु । ताः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म॑ । क्ष॒त्रम् ।
पा॒न्तु । तस्मै॑ । स्वा॒हा॑ । ता॒भ्यः॑ । स्वा॒हा॑ । स॒ऽहि॒त इति॑ सं - हि॒तः । वि॒श्वसा॑मेति॒ वि॒श्व
- सा॒मा । सू॒र्यः॑ । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । म॒री॒चयः॑ । अ॒प्स॒रसः॑ । आ॒यु॒व इत्या॑ - यु॒वः ।
सु॒षु॒म्न इति॑ सु - सु॒म्नः । सू॒र्य॒र॒श्मि॒रिति॑ सू॒र्य॒-र॒श्मिः॑ । च॒न्द्र॒माः॑ । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ । नक्ष॑त्राणि
। अ॒प्स॒रसः॑ । बे॒कुर॑यः । भु॒ज्युः । सु॒प॒र्ण इति॑ सु - प॒र्णः । य॒ज्ञः । ग॒न्ध॒र्वः । त॒स्य॑ ।
दक्षि॑णाः । अ॒प्स॒रसः॑ । स्त॒वाः । प्र॒जाप॑तिरिति॒ प्र॒जा-प॑तिः । वि॒श्वक॑र्मेति॒ वि॒श्व - क॑र्मा । मनः॑ ।

20 TS 3.4.7.2**TS 3.4.7.2****Samhita Paata**

गन्ध॒र्वस्त॑स्य॒र्ख् सा॒मान्य॑-प्स॒रसो॑ वह्न्यै॒षि॒रो वि॒श्वव्य॑चा॒ वातो॑ गन्ध॒र्व-स्त॑स्याऽऽ*पौ॑ ऽप्स॒रसो॑ मु॒दा-
भु॒व॑नस्य प॒ते यस्य॑त उ॒परि॑ गृ॒हा इ॒ह च॑ । स नो॑ रा॒स्वाज्या॑निः॒ रा॒य॒स्पोष॑ः सु॒वीर्य॑ः सं॒वै॒श्व॒स्री॑णाः
स्व॒स्ति॑ ॥ प॒र॒मे॒ष्ठ्यधि॑पति-मृ॒त्युर् गन्ध॒र्व-स्त॑स्य॒ विश्व॑मप्स॒रसो॑ भु॒वः सु॒क्षितिः॑- सु॒भूति॑-भ॒द्रकृ॑त् सु॒-
व॑र्वा॒न् प॒र्जन्यो॑ गन्ध॒र्व-स्त॑स्य॒ वि॒द्युतो॑ ऽप्स॒रसो॑ रु॒चो दू॒रे हे॑तिर-मृ॒ड्यो - [ ]

Pada Paata

गन्धर्वः । तस्य । ऋस्वामानीत्यृक्-सामानि । अप्सुरसः । वह्नयः । इषिरः । विश्वव्यचा
 इति विश्व - व्यचाः । वातः । गन्धर्वः । तस्य । आपः । अप्सुरसः । मुदाः । भुवनस्य
 । पते । यस्य । ते । उपरि । गृहाः । इह । च ॥ सः । नः । रास्व । अज्यानिम् ।
 रायः । पोषम् । सुवीर्यमिति सु - वीर्यम् । सँवत्सरीणामिति सं - वत्सरीणाम् । स्वस्तिम् ॥
 परमेष्ठी । अधिपतिरित्यधि - पतिः । मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । विश्वम् । अप्सुरसः । भुवः
 । सुक्षितिरिति सु - क्षितिः । सुभूतिरिति सु - भूतिः । भद्रकृदिति भद्र - कृत् । सुवर्वानिति
 सुवः - वान् । पर्जन्यः । गन्धर्वः । तस्य । विद्युत् इति वि-द्युतः । अप्सुरसः । रुचः ।
 दूरेहेतिरिति दूरे - हेतिः । अमृडयः ।

21 TS 3.4.7.3

TS 3.4.7.3

Samhita Paata

मृत्युर्गन्धर्व-स्तस्य प्रजा अप्सुरसो भीरुवश्चरुः कृपण काशी कामो गन्धर्व-स्तस्याधयो ऽप्सुरसः
 शोचयन्तीर्नाम् स इदं ब्रह्म क्षत्रं पातु ता इदं ब्रह्म क्षत्रं पान्तु तस्मै स्वाहा ताभ्यः स्वाहा स नो
 भुवनस्य पते यस्यत उपरि गृहा इह च । उरु ब्रह्मणेऽस्मै क्षत्राय महि शर्म यच्छ ॥

Pada Paata

मृत्युः । गन्धर्वः । तस्य । प्रजा इति प्र - जाः । अप्सुरसः । भीरुवः । चारुः । कृप-

ण॒का॒शी॒तिं कृ॒पण॒-का॒शी । का॒मः । गु॒न्ध॒र्वः । तस्य॑ । आ॒ध॒य॒ इत्या॑ - ध॒यः । अ॒प्स॒रसः॑ ।
 शो॒च॒य॒न्तीः । ना॒म । सः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म । क्ष॒त्रम् । पा॒तु । ताः । इ॒दम् । ब्र॒ह्म । क्ष॒त्रम्
 । पा॒न्तु । तस्मै॑ । स्वाहा॑ । ताभ्यः॑ । स्वाहा॑ । सः । नः॑ । भु॒व॒न॒स्य॑ । प॒ते । यस्य॑ ।
 ते । उ॒परि॑ । गृ॒हाः । इ॒ह । च ॥ उ॒रु । ब्र॒ह्म॒णे । अ॒स्मै । क्ष॒त्राय॑ । म॒हि । श॒र्म । य॒च्छ ॥

22 TS 3.4.8.1

TS 3.4.8.1

Samhita Paata

रा॒ष्ट्रका॑मा॒य हो॒त॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रेणै॑वा॒स्मै रा॒ष्ट्रम॑व॒ रुन्धे॑ रा॒ष्ट्रमे॒व भ॑व॒त्या॒त्मने॑ हो॒त॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै
 रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रं प्र॒जा रा॒ष्ट्रं प॒शवो॑ रा॒ष्ट्रं य॒च्छ्रेष्ठो॑ भ॒वति॑ रा॒ष्ट्रेणै॒व रा॒ष्ट्रम॑व॒ रुन्धे॑ व॒सिष्ठः॑ स॒मा॒ना॒नां भ॒वति॑
 ग्रा॒म॒का॒मा॒य हो॒त॒व्या॑ रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो रा॒ष्ट्रं सं॒जा॒ता रा॒ष्ट्रेणै॑वा॒स्मै रा॒ष्ट्रं सं॒जा॒तान॑व॒ रुन्धे॑ ग्रा॒म्ये - [ ]

Pada Paata

रा॒ष्ट्रका॑मा॒येति॑ रा॒ष्ट्र - का॒मा॒य । हो॒त॒व्याः॑ । रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रेण॑ ।
 ए॒व । अ॒स्मै । रा॒ष्ट्रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । रा॒ष्ट्रम् । ए॒व । भ॒वति॑ । आ॒त्म॒ने । हो॒त॒व्याः॑ ।
 रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र - भृ॒तः । रा॒ष्ट्रम् । प्र॒जेति॑ प्र - जा । रा॒ष्ट्रम् । प॒शवः॑ । रा॒ष्ट्रम्
 । यत् । श्रेष्ठः॑ । भ॒वति॑ । रा॒ष्ट्रेण॑ । ए॒व । रा॒ष्ट्रम् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । व॒सिष्ठः॑ । स॒मा॒ना॒नाम्
 । भ॒वति॑ । ग्रा॒म॒का॒मा॒येति॑ ग्रा॒म - का॒मा॒य । हो॒त॒व्याः॑ । रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॒त इति॑ रा॒ष्ट्र-भृ॒तः
 । रा॒ष्ट्रम् । सं॒जा॒ता इति॑ स - जा॒ताः । रा॒ष्ट्रेण॑ । ए॒व । अ॒स्मै । रा॒ष्ट्रम् । सं॒जा॒तानि॑ति॒ स -

जा॒तान् । अवे॑ति । रु॒न्धे । ग्रा॒मी ।

23 TS 3.4.8.2

TS 3.4.8.2

Samhita Paata

-व भ॑वत्यधि॒देव॑ने जुहोत्यधि॒देव॑न ए॒वास्मै॑ सजा॒तानव॑ रु॒न्धे त ए॑न॒मव॑रुद्धा उ॒प तिष्ठ॑न्ते रथ॒मुख ओ॒-
ज॑स्कामस्य होत॒व्या ओजो॑ वै रा॒ष्ट्रभृ॑त ओजो॑ रथ ओज॑सैवास्मा॒ ओजोऽव॑ रु॒न्ध ओज॑स्व्येव भ॑वति
यो रा॒ष्ट्राद॑प॒भूतः॑ स्यात् तस्मै॑ होत॒व्या याव॑न्तोऽस्य॒ रथाः॑ स्युस्तान् ब्रू॒याद् यु॒द्धमि॑ति रा॒ष्ट्रमे॒वास्मै॑
यु॒न॒क्त्या - [ ]

Pada Paata

ए॒व । भ॑वति । अ॒धि॒दे॒व॒न॒ इत्य॑धि - दे॒व॒ने । जुहो॑ति । अ॒धि॒दे॒व॒न॒ इत्य॑धि - दे॒व॒ने । ए॒व ।
अ॒स्मै । सजा॒तानि॑ति स-जा॒तान् । अवे॑ति । रु॒न्धे । ते । ए॒न॒म् । अ॒व॑रुद्धा इत्य॑व - रु॒द्धाः ।
उ॒पेति॑ । तिष्ठ॑न्ते । रथ॒मुख इति॑ रथ - मुखे । ओज॑स्काम॒स्येत्यो॑जः - का॒म॒स्य॒ । होत॑व्याः ।
ओजः॑ । वै । रा॒ष्ट्रभृ॑त इति॑ रा॒ष्ट्र-भृ॑तः । ओजः॑ । रथः॑ । ओज॑सा । ए॒व । अ॒स्मै । ओजः॑
। अवे॑ति । रु॒न्धे । ओज॑स्वी । ए॒व । भ॑वति । यः । रा॒ष्ट्रात् । अ॒प॒भूत॑ इत्य॑प - भू॒तः ।
स्यात् । तस्मै॑ । होत॑व्याः । याव॑न्तः । अ॒स्य॒ । रथाः॑ । स्युः॑ । तान् । ब्रू॒यात् । यु॒द्धम्
। इति॑ । रा॒ष्ट्रम् । ए॒व । अ॒स्मै । यु॒न॒क्ति ।

24 TS 3.4.8.3

TS 3.4.8.3

Samhita Paata

हु॒तयो॑ वा ए॒तस्या॑क्लृ॒प्ता यस्य॑ रा॒ष्ट्रं न क॑ल्प॒ते स्वर॑थस्य दक्षि॑णं च॒क्रं प्र॑वृ॒ह्य ना॒डीम॑भि जु॒हुया॑दाहु॒-
तीरे॑वास्य॑ कल्पयति॒ ता अ॑स्य॒ कल्प॑माना रा॒ष्ट्रमनु॑ कल्पते संग्रा॑मे सँय॑त्ते होत॒व्या रा॒ष्ट्रं वै रा॑ष्ट्रभृ॒तो
रा॒ष्ट्रे खलु॑ वा ए॒ते व्याय॑च्छन्ते॒ ये स॑ङ्ग्रामश्च सं॒यन्ति॑ यस्य॒ पूर्व॑स्य जु॒हति॑ स ए॒व भ॑वति॒ जय॑ति
तश्च॑ संग्रा॑मं मा॒न्धुक इ॒द्धो- [ ]

Pada Paata

आहु॒तय॑ इत्या - हु॒तयः॑ । वै । ए॒तस्य॑ । अक्लृ॒प्ताः । यस्य॑ । रा॒ष्ट्रम् । न । क॑ल्प॒ते ।
स्वर॑थस्येति॒ स्व - र॑थस्य॑ । दक्षि॑णम् । च॒क्रम् । प्र॑वृ॒ह्येति॑ प्र - वृ॒ह्य । ना॒डीम् । अ॒भीति॑ ।
जु॒हुया॑त् । आहु॒तीरि॒त्या - हु॒तीः । ए॒व । अ॒स्य । क॑ल्पयति॒ । ताः । अ॒स्य । क॑ल्प॒मानाः
। रा॒ष्ट्रम् । अ॒न्विति॑ । क॑ल्प॒ते । स॒ग्रा॒म इति॑ सं - ग्रा॒मे । सँय॑त्त इति॒ सं - य॑त्ते । होत॒व्याः
। रा॒ष्ट्रम् । वै । रा॒ष्ट्रभृ॑त् इति॒ राष्ट्र - भृ॑तः । रा॒ष्ट्रे । खलु॑ । वै । ए॒ते । व्याय॑च्छन्त इति॒ वि
- आय॑च्छन्ते । ये । स॒ग्रा॒ममि॒ति सं - ग्रा॒मम् । सँय॑न्तीति॒ सं-य॑न्ति । यस्य॑ । पूर्व॑स्य । जु॒-
हति॑ । सः । ए॒व । भ॑वति॒ । जय॑ति । तम् । स॒ग्रा॒ममि॒ति सं - ग्रा॒मम् । मा॒न्धुकः॑ । इ॒द्धः ।

25 TS 3.4.8.4

TS 3.4.8.4

Samhita Paata

भ॒व॒त्यङ्गा॑रा ए॒व प्र॑ति॒वेष्ट॑माना अ॒मित्रा॑णामस्य॒ सेनां॑ प्रति॒वेष्ट॑यन्ति॒ य उ॒न्माद्ये॑त् तस्मै॑ हो॒त॒व्या॑ ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒सो॒ वा ए॒तमु॒न्मा॑दयन्ति॒ य उ॒न्माद्ये॑त्येते॒ खलु॑ वै ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒सो॒ यद्रा॑ष्ट्रभृ॒तस्तस्मै॑ स्वाहा॒ ताभ्यः॑ स्वाहेति॑ जुहोति॒ तेनै॒वैनाञ्छ॑मयति॒ नैय॑ग्रोध॒ औदु॑म्बर॒ आश्व॑त्थः॒ प्लाक्ष॑ इती॒द्ध्मो भ॑वत्येते॒ वै ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒सां॑ गृहाः॒ स्व ए॒वैना॑ - [ ]

Pada Paata

भ॒व॒ति॒ । अ॒ङ्गा॑राः । ए॒व । प्र॑ति॒वेष्ट॑माना॒ इति॑ प्रति - वेष्ट॑मानाः । अ॒मित्रा॑णाम् । अ॒स्य॒ । सेना॑म् । प्र॒तीति॑ । वेष्ट॑यन्ति । यः । उ॒न्माद्ये॑दित्यु॒त् - माद्ये॑त् । तस्मै॑ । हो॒त॒व्याः॑ । ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒स॒ इति॑ गन्धर्व - अ॒प्स॒र॒सः॑ । वै । ए॒तम् । उ॒दि॒ति॑ । मा॒द॒य॒न्ति॒ । यः । उ॒न्माद्ये॑तीत्यु॒त् - माद्य॑ति । ए॒ते । खलु॑ । वै । ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒स॒ इति॑ गन्धर्व - अ॒प्स॒र॒सः॑ । यत् । रा॒ष्ट्रभृ॑त् इति॑ राष्ट्र - भृ॒तः॑ । तस्मै॑ । स्वाहा॑ । ताभ्यः॑ । स्वाहा॑ । इति॑ । जुहोति॒ । तेन॑ । ए॒व । ए॒ना॒न् । श॒म॒य॒ति॒ । नैय॑ग्रोधः । औदु॑म्बरः । आश्व॑त्थः । प्लाक्षः॑ । इति॑ । इ॒द्ध॒म् । भ॒व॒ति॒ । ए॒ते । वै । ग॒न्ध॒र्वा॒प्स॒र॒सा॒मिति॑ गन्धर्व - अ॒प्स॒र॒सा॑म् । गृहाः॒ । स्वे । ए॒व । ए॒ना॒न् ।

26 TS 3.4.8.5

TS 3.4.8.5

Samhita Paata

ना॒यत॑ने॒ शम॑यत्य॒भिचर॑ता॒ प्रतिलो॑मः॒ होत॑व्याः॒ प्रा॒णाने॑वास्य॒ प्रती॑चः॒ प्रति॑ यौति॒ तं ततो॑ येन॒ केन॑ च
स्तृ॒णुते॑ स्व॒कृत॑ इरि॒णे जु॑होति॒ प्रदु॑रे वै॒तद्वा अ॒स्यै निर॑ऋ॒तिगृ॑हीतं॒ निर॑ऋ॒तिगृ॑हीत ए॒वैनं॑ निर॑ऋ॒त्या
ग्रा॒हय॑ति॒ यद्वा॒चः क्रू॒रं तेन॑ वष॑ट् करोति॒ वा॒च ए॒वैनं॑ क्रू॒रेण॑ प्रवृ॑श्चति॒ ता॒जगा॑र्ति॒माच्छ॑ति॒ यस्य॑ का॒-
मये॑ता॒न्नाद्य॑ - [ ]

Pada Paata

आ॒यत॑न॒ इत्या॑ - यत॑ने । श॒मय॑ति । अ॒भिचर॑तेत्य॒भि - चर॑ता । प्र॒तिलो॑ममि॒ति॒ प्रति॑ - लो॒मम्
। हो॒तव्याः॑ । प्रा॒णानि॑ति॒ प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्य । प्र॒तीचः॑ । प्र॒तीति॑ । यौ॒ति । तम् ।
ततः॑ । येन॑ । केन॑ । च । स्तृ॒णुते॑ । स्व॒कृत॑ इति॒ स्व - कृ॒ते । इरि॒णे । जु॑होति । प्र॒दुर
इति॑ प्र - दु॒रे । वा॒ । ए॒तत् । वै । अ॒स्यै । निर॑ऋ॒तिगृ॑हीतमि॒ति॒ निर॑ऋ॒ति - गृ॑हीतम् ।
निर॑ऋ॒तिगृ॑हीत इति॒ निर॑ऋ॒ति-गृ॑हीते । ए॒व । ए॒नम् । निर॑ऋ॒त्येति॑ निः-ऋ॒त्या । ग्रा॒हय॑ति ।
यत् । वा॒चः । क्रू॒रम् । तेन॑ । वष॑ट् । क॒रोति॑ । वा॒चः । ए॒व । ए॒नम् । क्रू॒रेण॑ । प्रेति॑ ।
वृ॒श्चति॑ । ता॒जक् । आ॒र्तिम् । ए॒ति॑ । ऋ॒च्छति॑ । यस्य॑ । का॒मये॑त । अ॒न्नाद्य॑मित्य॒न्न - अ॒द्यम् ।

27 TS 3.4.8.6

TS 3.4.8.6

Samhita Paata

मा ददीयेति तस्य सभायामुत्तानो निपद्य भुवनस्य पत् इति तृणानि सं गृहीयात् प्रजापतिर्वै भुवनस्य
पतिः प्रजापतिनैवास्यान्नाद्यमा दत्त इदमहममुष्या ऽऽमुष्यायणस्यान्नाद्यं हरामीत्याहन्नाद्यमेवास्य
हरति षड्भिरहरति षड्वा ऋतवः प्रजापतिनैवास्यान्नाद्यमादायर्तवो ऽस्मा अनु प्रयच्छन्ति - [ ]

Pada Paata

एति । ददीय । इति । तस्य । सभायाम् । उत्तान इत्युत् - तानः । निपद्येति नि - पद्य
। भुवनस्य । पत्ते । इति । तृणानि । समिति । गृहीयात् । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः
। वै । भुवनस्य । पतिः । प्रजापतिनेति प्रजा - पतिना । एव । अस्य । अन्नाद्यमित्यन्न
- अद्यम् । एति । दत्ते । इदम् । अहम् । अमुष्य । आमुष्यायणस्य । अन्नाद्यमित्यन्न
- अद्यम् । हरामि । इति । आह । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । एव । अस्य । हरति ।
षड्भिरिति षट् - भिः । हरति । षट् । वै । ऋतवः । प्रजापतिनेति प्रजा-पतिना । एव । अ-
स्य । अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । आदायेत्या-दाय । ऋतवः । अस्मै । अनु । प्रेति । यच्छन्ति ।

28 TS 3.4.8.7

TS 3.4.8.7

Samhita Paata

यो ज्येष्ठबन्धुरपं भूतः स्यात् तस्थलेऽवसाय्यं ब्रह्मौदनं चतुः शरावं पृत्त्वा तस्मै होतव्यां वर्षम् वै
 राष्ट्रभृतो वर्षम् स्थलं वर्षमणैवैनं वर्षम् समानानां गमयति चतुः शरावो भवति दिक्ष्वेव प्रतीतिष्ठति
 क्षीरे भवति रुचमेवास्मिन् दधात्युद्धरति शृतत्वाय सर्पिष्वान् भवति मेद्ध्यत्वाय चत्वारं आरुषेयाः
 प्राशन्ति दिशामेव ज्योतिषि जुहोति ॥

Pada Paata

यः । ज्येष्ठबन्धुरिति ज्येष्ठ - बन्धुः । अपभूत इत्यप - भूतः । स्यात् । तम् । स्थलं ।
 अवसाय्येत्येव - साय्यं । ब्रह्मौदनमिति ब्रह्म - ओदनम् । चतुः शरावमिति चतुः - शरावम् ।
 पृत्त्वा । तस्मै । होतव्याः । वर्षम् । वै । राष्ट्रभृत इति राष्ट्र - भृतः । वर्षम् । स्थलम् ।
 वर्षमणा । एव । एनम् । वर्षम् । समानानाम् । गमयति । चतुः शराव इति चतुः - शरावः
 । भवति । दिक्षु । एव । प्रतीति । तिष्ठति । क्षीरे । भवति । रुचम् । एव । अस्मिन् ।
 दधाति । उदिति । हुरति । शृतत्वायेति शृत - त्वायं । सर्पिष्वान् । भवति । मेद्ध्यत्वायेति
 मेद्ध्य-त्वायं । चत्वारः । आरुषेयाः । प्रेति । अश्रन्ति । दिशाम् । एव । ज्योतिषि । जुहोति ॥

29 TS 3.4.9.1

TS 3.4.9.1

Samhita Paata

देविका निर्वपेत् प्रजाकामश्छन्दांसि वै देविकाश्छन्दांसीव खलु वै प्रजाश्छन्दोभिरेवास्मै प्रजाः
 प्रजनयति प्रथमं धातारं करोति मिथुनी एव तेन करोत्यन्वेवास्मा अनुमतिर्मन्यते राते राका प्र

सि॒नीवा॒ली ज॑नयति प्र॒जास्वे॒व प्रजा॑तासु कु॒ह्वा वाचं॑ दधात्ये॒ता ए॒व निर्व॑पेत् प॒शुकाम॑श्छन्दा॒ऽसि॒ वै
दे॒र्विका॑श्छन्दा॒ऽसी - [ ]

Pada Paata

दे॒र्विकाः । निरि॑ति । व॒पेत् । प्र॒जाकाम॑ इति प्र॒जा - का॒मः । छन्दा॑ऽसि । वै । दे॒र्विकाः ।
छन्दा॑ऽसि । इ॒व । खलु॑ । वै । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । छन्दा॑भि॒रिति॑ छन्दः - भिः । ए॒व ।
अ॒स्मै । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः । प्रेति॑ । ज॒नय॑ति । प्रथ॑मम् । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ । मि॒थुनी॑ ।
ए॒व । तेन॑ । क॒रोति॑ । अ॒न्विति॑ । ए॒व । अ॒स्मै । अनु॑मतिरित्य॑नु - म॒तिः । म॒न्यते॑ । रा॒ते
। रा॒का । प्रेति॑ । सि॒नीवा॒ली । ज॒नय॑ति । प्र॒जास्वि॑ति प्र - जासु॑ । ए॒व । प्रजा॑तास्वि॒ति प्र -
जा॒तासु॑ । कु॒ह्वा । वाच॑म् । दुधा॑ति । ए॒ताः । ए॒व । निरि॑ति । व॒पेत् । प॒शुकाम॑ इति प॒शु -
का॒मः । छन्दा॑ऽसि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑ऽसि ।

30 TS 3.4.9.2

TS 3.4.9.2

Samhita Paata

व॒ खलु॑ वै प॒शव॑श्छन्दा॑भिरे॒वास्मै॑ प॒शून् प्रज॑नयति प्रथ॑मं धा॒तारं॑ करोति॒ प्रैव॑ तेन॑ वापय॒त्यन्वे॒वा-
स्मा॒ अनु॑मतिर्मन्यते रा॒ते रा॒का प्र सि॒नीवा॒ली ज॑नयति प॒शूने॒व प्रजा॑तान् कु॒ह्वा प्र॑तिष्ठापयत्ये॒ता ए॒व
निर्व॑पेद्-ग्राम॑काम॑श्छन्दा॒ऽसि॒ वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॒ऽसी व॒ खलु॑ वै ग्राम॑श्छन्दा॑भिरे॒वास्मै॑ ग्राम॑ - [ ]

Pada Paata

इ॒व । ख॒लु । वै । प॒शवः॑ । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः॑ - भिः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । प्रेति॑
 । ज॒न॒यति॑ । प्र॒थ॒मम् । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ । प्रेति॑ । ए॒व । तेन॑ । वा॒प॒यति॑ । अ॒न्वि॒ति॑
 । ए॒व । अ॒स्मै । अनु॑मतिरित्य॑नु - म॒तिः । म॒न्य॒ते । रा॒ते । रा॒का । प्रेति॑ । सि॒नी॒वा॒ली
 । ज॒न॒यति॑ । प॒शून् । ए॒व । प्र॒जा॒ता॒निति॑ प्र॒जा॒ता॒न् । कु॒ह्वा । प्र॒तीति॑ । स्था॒प॒यति॑ । ए॒ताः
 । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । ग्राम॑काम॒ इति॑ ग्राम॑ - का॒मः । छ॒न्दा॑श्सि । वै । दे॒र्विकाः॑ ।
 छ॒न्दा॑श्सि । इ॒व । ख॒लु । वै । ग्रामः॑ । छ॒न्दो॑भि॒रिति॑ छ॒न्दः॑ - भिः॑ । ए॒व । अ॒स्मै । ग्राम॑म् ।

31 TS 3.4.9.3**TS 3.4.9.3****Samhita Paata**

मव॑ रु॒न्धे म॒द्ध्य॒तो धा॒तार॑ करोति म॒द्ध्य॒त ए॒वैनं॑ ग्राम॑स्य दधात्ये॒ता ए॒व निर्व॑पेज्ज्योगा॑मयावी॒ छ॒न्दा॑श्सि॒ वै दे॒र्विका॑श्छ॒न्दा॑श्सि॒ खलु॑ वा ए॒तम॑भि॒ म॒न्य॒न्ते यस्य॑ ज्योगा॑मयति॒ छ॒न्दो॑भिरे॒वैनं॑-म॒ग॒दं
 क॑रोति म॒द्ध्य॒तो धा॒तार॑ करोति म॒द्ध्य॒तो वा ए॒तस्या॑क्लृ॒प्तं यस्य॑ ज्योगा॑मयति॒ म॒द्ध्य॒त ए॒वास्य॑ तेन॑
 क॒ल्प॒यत्ये॒ता ए॒व नि॑ - [ ]

Pada Paata

अवे॑ति । रु॒न्धे । म॒द्ध्य॒तः । धा॒तार॑म् । क॒रोति॑ । म॒द्ध्य॒तः । ए॒व । ए॒नम् । ग्राम॑स्य
 । दु॒धा॒ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॒पेत् । ज्योगा॑मया॒वीति॑ ज्योक् - आ॒म॒या॒वी । छ॒-

न्दा॑सि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑सि । खलु॑ । वै । ए॒तम् । अ॒भीति॑ । म॒न्यन्ते॑ ।
 यस्य॑ । ज्योक् । आ॒मय॑ति । छन्दा॑भिरिति॒ छन्दः॑ - भिः । ए॒व । ए॒नम् । अ॒गद॑म् ।
 करो॑ति । म॒द्ध्यतः॑ । धा॒तार॑म् । करो॑ति । म॒द्ध्यतः॑ । वै । ए॒तस्य॑ । अ॒क्लृप्त॑म् । यस्य॑
 । ज्योक् । आ॒मय॑ति । म॒द्ध्यतः॑ । ए॒व । अ॒स्य । तेन॑ । क॒ल्पय॑ति । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ ।

32 TS 3.4.9.4

TS 3.4.9.4

Samhita Paata

व॑पेद्यं॒ यज्ञो॑ नोप॒नमे॑च्छन्दा॑सि॒ वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॑सि॒ खलु॑ वा ए॒तं नोप॑ नमन्ति॒ यं य॒ज्ञो नोप॑नम॑ति
 प्रथ॑मं धा॒तारं॑ करोति॒ मुख॑त ए॒वास्मै॑ छन्दा॑सि॒ दधा॑त्युपै॒नं य॒ज्ञो न॑मत्ये॒ता ए॒व नि॒र्वेदी॑जान॒श्छन्दा॑-
 स॑सि॒ वै दे॒र्विका॑ या॒तया॑मानी॒व खलु॑ वा ए॒तस्य॑ छन्दा॑सि॒ य ई॒जान॑ उ॒त्तमं॑ धा॒तारं॑ करो - [ ]

Pada Paata

व॑पेत् । यम् । य॒ज्ञः । न । उ॒प॒नमे॑दित्यु॒प - नमे॑त् । छन्दा॑सि । वै । दे॒र्विकाः । छन्दा॑सि
 । खलु॑ । वै । ए॒तम् । न । उ॒पेति॑ । न॒मन्ति॑ । यम् । य॒ज्ञः । न । उ॒प॒नम॑तीत्यु॒प - नम॑ति
 । प्रथ॑मम् । धा॒तार॑म् । करो॑ति । मुख॑तः । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॑सि । द॒धाति॑ । उ॒पेति॑
 । ए॒नम् । य॒ज्ञः । न॒मति॑ । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रिति॑ । व॑पेत् । ई॒जानः॑ । छन्दा॑सि । वै ।
 दे॒र्विकाः । या॒तया॑मा॒नीति॑ या॒त - या॒मा॒नि । इ॒व । खलु॑ । वै । ए॒तस्य॑ । छन्दा॑सि । यः
 । ई॒जानः॑ । उ॒त्तम॑मित्यु॒त - त॒मम् । धा॒तार॑म् । करो॑ति ।

33 TS 3.4.9.5

TS 3.4.9.5

Samhita Paata

-त्युपरि॑ष्टादे॒वास्मै॑ छन्दा॒ऽस्यया॑तयामान्यव॑ रुन्ध॒ उपै॑नमुत्तरो॒ यज्ञो॑ न॑मत्येता ए॒व नि॒वर्पे॑द्यं मे॒धा नो॒-
प॒नमे॑च्छन्दा॒ऽसि॒ वै दे॒र्विका॑श्छन्दा॒ऽसि॒ खलु॑ वा ए॒तं नो॒प॑ नमन्ति॒ यं मे॒धा नो॒प॒नम॑ति प्रथ॒मं धा॒तारं॑
करोति॒ मुख॑त ए॒वास्मै॑ छन्दा॒ऽसि॒ दधा॑त्युपै॒नं मे॒धा न॑मत्येता ए॒व नि॒वर्पे॑ - [ ]

Pada Paata

उ॒परि॑ष्टात् । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॒ऽसि॒ । अया॑तयामा॒नीत्यया॑त - या॒मा॒नि॒ । अवे॑ति । रु॒न्धे ।
उपे॑ति । ए॒नम् । उ॒त्त॑र इत्युत् - त॒रः । य॒ज्ञः । न॒म॒ति॒ । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रि॒ति॒ । वृ॒पे॒त्
। यम् । मे॒धा । न । उ॒प॒नमे॑दित्यु॒प - नमे॑त् । छन्दा॒ऽसि॒ । वै । दे॒र्विकाः॑ । छन्दा॒ऽसि॒ ।
खलु॑ । वै । ए॒तम् । न । उ॒पे॑ति । न॒म॒न्ति॒ । यम् । मे॒धा । न । उ॒प॒नम॑तीत्यु॒प - नम॑ति
। प्र॒थ॒मम् । धा॒तारं॑ । क॒रो॒ति॒ । मु॒ख॒तः । ए॒व । अ॒स्मै । छन्दा॒ऽसि॒ । द॒धा॒ति॒ । उ॒पे॑ति
। ए॒नम् । मे॒धा । न॒म॒ति॒ । ए॒ताः । ए॒व । नि॒रि॒ति॒ । वृ॒पे॒त् ।

34 TS 3.4.9.6

TS 3.4.9.6

Samhita Paata

द्रुक्काम्छन्दांसि वै देर्विकाश्छन्दांसीव खलु वै रुक् छन्दोभिरेवास्मिन् रुचं दधातिक्षीरे भवन्ति
 रुचमेवास्मिन् दधति मद्ध्यतो धातारं करोति मद्ध्यत एवैनं रुचो दधातिगायत्री वा अनुमतिस्त्रिष्टु-
 ग्राका जगती सिनीवाल्यानुष्टुप् कुहूद्धाता वषट्कारः पूर्वपक्षो राकाऽपरपक्षः कुहूरमावास्या सिनीवाली
 पौर्णमास्यनुमतिश्चन्द्रमा धाताऽष्टौ - [ ]

Pada Paata

रुक्काम् इति रुक्-कामः । छन्दांसि । वै । देर्विकाः । छन्दांसि । इव । खलु । वै ।
 रुक् । छन्दोभिरिति छन्दः-भिः । एव । अस्मिन् । रुचम् । दधाति । क्षीरे । भवन्ति ।
 रुचम् । एव । अस्मिन् । दधति । मद्ध्यतः । धातारम् । करोति । मद्ध्यतः । एव । एनम्
 । रुचः । दधाति । गायत्री । वै । अनुमतिरित्यनु - मतिः । त्रिष्टुक् । राका । जगती ।
 सिनीवाली । अनुष्टुबित्यनु - स्तुप् । कुहूः । धाता । वषट्कार इति वषट् - कारः । पूर्वपक्ष
 इति पूर्व - पक्षः । राका । अपरपक्ष इत्यपर - पक्षः । कुहूः । अमावास्येत्यमा - वास्या ।
 सिनीवाली । पौर्णमासीति पौर्ण - मासी । अनुमतिरित्यनु - मतिः । चन्द्रमाः । धाता । अष्टौ ।

35 TS 3.4.9.7

TS 3.4.9.7

Samhita Paata

वसवोऽष्टाक्षरा गायत्र्येकादश रुद्रा एकादशाक्षरा त्रिष्टुब् द्वादशाऽऽदित्या द्वादशाक्षरा जगती प्रजा-
 पतिरनुष्टुब् धाता वषट्कार एतद्वै देर्विकाः सर्वाणि च छन्दांसि सर्वाश्च देवता वषट्कारस्ता यथ सह

सर्वा निर्वपेदीश्वरा एनं प्रदहो द्वे प्रथमे निरुप्य धातुस्तृतीयं निर्वपेत् तथो एवोत्तरे निर्वपेत् तथैनं न प्रदहन्त्य ( ) थो यस्मै कामाय निरुप्यन्ते तमेवाऽऽभिरुपाऽऽप्नोति ॥

Pada Paata

वसंवः । अष्टाक्षरेत्यष्टा - अक्षरा । गायत्री । एकादश । रुद्राः । एकादशाक्षरेत्येकादश - अक्षरा । त्रिष्टुप् । द्वादश । आदित्याः । द्वादशाक्षरेति द्वादश-अक्षरा । जगती । प्रजापतिरिति प्रजा - पतिः । अनुष्टुबित्यनु-स्तुप् । धाता । वषट्कार इति वषट् - कारः । एतत् । वै । देविकाः । सर्वाणि । च । छन्दांसि । सर्वाः । च । देवताः । वषट्कार इति वषट् - कारः । ताः । यत् । सह । सर्वाः । निर्वपेदिति निः - वपेत् । ईश्वराः । एनम् । प्रदह इति प्र - दहः । द्वे इति । प्रथमे इति । निरुप्येति निः - उप्य । धातुः । तृतीयम् । निरिति । वपेत् । तथो इति । एव । उत्तरे इत्युत् - तरे । निरिति । वपेत् । तथा । एनम् । न । प्रेति । दहन्ति ( ) । अथो इति । यस्मै । कामाय । निरुप्यन्ते इति निः - उप्यन्ते । तम् । एव । अभिः । उपेति । आप्नोति ॥

36 TS 3.4.10.1

TS 3.4.10.1

Samhita Paata

वास्तौष्पते प्रति जानी ह्यस्मान्त्वा स्वावेशो अनमीवो भवानः । यत् त्वेमहे प्रतितन्नो जुषस्व शन्नं एधि द्विपदे शञ्चतुष्पदे ॥ वास्तौष्पते शग्मयां सः सदांते सक्षीमहिं रुण्वयां गातुमत्यां । आवः क्षेमं उत योगे वरन्नो यूयं पात स्वस्तिभिः सदानः ॥ यत् सायं प्रातरग्निहोत्रं जुहोत्याहुतीष्टका

ए॒व ता॑ उ॒प ध॑त्ते - [ ]

Pada Paata

वा॒स्तोः॑ । प॒ते । प्र॒तीति॑ । जा॒नीहि॑ । अ॒स्मान् । स्वा॒वेश॑ इति॑ सु॒-आ॒वेशः॑ । अ॒न॒मीवः॑ । भ॒व
। नः॑ ॥ यत् । त्वा॒ । ईम॑हे । प्र॒तीति॑ । तत् । नः॑ । जु॒षस्व॑ । शम् । नः॑ । ए॒धि । द्वि॒पद॑
इति॑ द्वि - पदे॑ । शम् । चतु॑ष्पद॑ इति॑ चतुः - पदे॑ ॥ वा॒स्तोः॑ । प॒ते । श॒ग्मया॑ । स॒सदे॑ति
सं - सदा॑ । ते । स॒क्षीम॑हि । रु॒ण्वया॑ । गा॒तुम॑त्येति॑ गा॒तु - म॒त्या॑ ॥ आ॒वः । क्षेमे॑ । उ॒त
। यो॒गे । वर॑म् । नः॑ । यू॒यम् । पा॒त । स्व॒स्तिभि॑रिति॑ स्व॒स्ति - भिः॑ । सदा॑ । नः॑ ॥ यत्
। सा॒यंप्रा॑तरिति॑ सा॒यं - प्रा॒तः । अ॒ग्नि॒हो॒त्रमि॑त्य॒ग्नि - हो॒त्रम् । जु॒होति॑ । आ॒हुती॑ष्ट॒का इ॒त्याहु॑ति
- इ॒ष्ट॒काः । ए॒व । ताः । उ॒पेति॑ । ध॑त्ते ।

37 TS 3.4.10.2

TS 3.4.10.2

Samhita Paata

यज॑मानोऽहो॒रा॒त्राणि॑ वा ए॒तस्ये॑ष्ट॒का य॑ आ॒हि॒ता॒ग्निर्य॑श्च सा॒यं प्रा॑तर्जु॒होत्य॑हो॒रा॒त्राण्ये॒वा ऽऽ*स्वे॑ष्ट॒काः
कृ॒त्वोप॑ ध॑त्ते दश॑ समा॒नत्र॑ जु॒होति॑ दश॑क्षरा वि॒राड् वि॒राज॑मे॒वाऽऽ*स्वे॑ष्ट॒कां कृ॒त्वोप॑ ध॑त्तेऽथो॑ वि॒रा॒
ज्ये॒व य॒ज्ञमा॑प्नोति॑ चि॒त्यश्चि॑त्योऽस्य भवति॑ तस्मा॒द्यत्र॑ दशो॑षित्वा प्र॒याति॑ तद्-य॒ज्ञवा॒स्त्ववा॑स्त्वे॒व तद्य॑त्
ततो॑ऽर्वा॒चीन॑श् - [ ]

Pada Paata

यजमानः । अ॒होरा॒त्राणीत्य॑हः-रा॒त्राणि । वै । ए॒तस्य॑ । इष्ट॑काः । यः । आ॒हि॒ता॒ग्नि॒रित्या॑हि॒त
 - अ॒ग्निः । यत् । सा॒यंप्रा॑तरिति॑ सा॒यं-प्रा॒तः । जु॒होति॑ । अ॒होरा॒त्राणीत्य॑हः - रा॒त्राणि । ए॒व ।
 आ॒स्वा । इष्ट॑काः । कृ॒त्वा । उपे॑ति । धृ॒त्ते । दश॑ । स॒मा॒न॒त्रं । जु॒होति॑ । दश॑क्ष॒रेति॑ दश॑ -
 अ॒क्षरा॑ । वि॒राडिति॑ वि - राट् । वि॒राज॑मिति॑ वि - राज॑म् । ए॒व । आ॒स्वा । इष्ट॑काम् । कृ॒त्वा
 । उपे॑ति । धृ॒त्ते । अथो॑ इति॑ । वि॒राजी॑ति॑ वि - राजि॑म् । ए॒व । य॒ज्ञम् । आ॒प्नोति॑ । चि॒त्यंश्चित्य॑
 इति॑ चि॒त्यः - चि॒त्यः । अ॒स्य । भ॒वति॑ । तस्मा॑त् । यत्र॑ । दश॑ । उ॒षित्वा । प्र॒याती॑ति॑ प्र -
 या॑ति । तत् । य॒ज्ञवा॒स्त्विति॑ य॒ज्ञ-वा॒स्तु । अ॒वा॑स्तु । ए॒व । तत् । यत् । ततः॑ । अ॒र्वा॒चीन॑म् ।

38 TS 3.4.10.3**TS 3.4.10.3****Samhita Paata**

रु॒द्रः खलु॑ वै वा॑स्तोष्प॒तिर्यद॑हु॒त्वा वा॑स्तोष्प॒तीयं॑ प्र॒यायाद् रु॒द्र ए॑नं भू॒त्वाऽग्नि॑र॒नू॒त्थाय॑ ह॒न्याद्वा॑-
 स्तोष्प॒तीयं॑ जु॒होति॑ भा॒ग॒धेये॑नै॒वैनं॑ श॒मय॑ति॒ नाऽऽ*र्ति॑माच्छति॑ यज॑मानो यद्यु॒क्ते जु॑हु॒याद्यथा॑ प्र॒याते॑
 वा॒स्ता॒वाहु॑तिं जु॒होति॑ ता॒द्यगे॑व तद्यदयु॒क्ते जु॑हु॒याद्यथा॑ क्षे॒म आ॑हु॒तिं जु॒होति॑ ता॒द्यगे॑व तद॑हु॒तम॑स्य वा॒-
 स्तोष्प॒तीयं॑ स्या - [ ]

Pada Paata

रु॒द्रः । खलु॑ । वै । वा॒स्तोष्प॒तिरिति॑ वा॒स्तोः-प॒तिः । यत् । अ॒हु॒त्वा । वा॒स्तोष्प॒तीयमिति॑

वास्तोः - पृतीयम् । प्रयायादिति प्र - यायात् । रुद्रः । ए॒नम् । भू॒त्वा । अ॒ग्निः । अ॒नू॒त्था॒येत्य॑नु
 - उ॒त्थाय॑ । ह॒न्यात् । वा॒स्तो॒ष्पृ॒तीय॑मिति वास्तोः - पृतीयम् । जुहोति । भा॒ग॒धे॒येने॑ति भाग -
 धे॒येन॑ । ए॒व । ए॒नम् । श॒म॒य॒ति । न । आ॒र्तिम् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । य॒ज॒मानः॑ । यत् । यु॒क्ते
 । जुहु॒यात् । यथा॑ । प्रया॑तु इति प्र - या॒ते । वास्तौ । आहु॑तिमित्या-हुतिम् । जुहोति । ता॒दृक्
 । ए॒व । तत् । यत् । अ॒यु॒क्ते । जुहु॒यात् । यथा॑ । क्षे॒मे । आहु॑तिमित्या - हुतिम् । जुहो-
 ति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । अ॒हु॒तम् । अ॒स्य । वा॒स्तो॒ष्पृ॒तीय॑मिति वास्तोः - पृतीयम् । स्यात् ।

39 TS 3.4.10.4

TS 3.4.10.4

Samhita Paata

दक्षि॑णो यु॒क्तो भ॑वति स॒व्योऽयु॒क्तोऽथ॑ वास्तोष्पृ॒तीयं॑ जुहोत्यु॒भय॑मे॒वाऽ क॒र॒प॒रि॒वर्ग॑मे॒वैनं॑ श॒म॒य॒ति
 यदे॒क॑या जुहु॒याद॑र्वि॒होमं॑ कुर्यात् पुरोऽनु॒वाक्या॑ म॒नू॒च्यं या॒ज्यं॒या जुहोति॑ सदे॒व॒त्वाय॑ यद्भु॒त आ॑दु॒द्भ्याद्
 रु॒द्रं गृ॒हान॑न्वा॒रोह॑येद्-यदे॒व॒क्षाण॑ान्य॒सं प्र॑क्षाप्य प्रया॒याद्यथा॑ य॒श्वे॒शसं॑ वा॒ऽऽद॑ह॒नं वा॑ ता॒दृगे॒व तद॑य॒न्ते
 योनि॑र्ऋ॒त्वि॒य इत्य॑रण्योः॑ स॒मारो॑हय - [ ]

Pada Paata

दक्षि॑णः । यु॒क्तः । भ॑वति । स॒व्यः । अ॒यु॒क्तः । अथ॑ । वा॒स्तो॒ष्पृ॒तीय॑मिति वास्तोः -पृतीयम्
 । जुहोति॑ । उ॒भय॑म् । ए॒व । अ॒कः । अ॒प॒रि॒वर्ग॑मित्य॒परि॑ - वर्गम् । ए॒व । ए॒नम् । श॒म॒य॒ति
 । यत् । ए॒क॑या । जुहु॒यात् । द॒र्वि॒हो॒ममि॑ति॒ दर्वि॑ - हो॒मम् । कुर्या॑त् । पुरोऽनु॒वाक्या॑मिति पुरः -

अ॒नुवा॒क्या॑म् । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उ॒च्य॑ । या॒ज्य॑या । जु॒होति॑ । स॒दे॒व॒त्वाये॑ति सदे॒व - त्वाय॑ । यत् । हु॒ते । आ॒द॒द्ध्यादि॑त्या - द॒द्ध्यात् । रु॒द्रम् । गृ॒हान् । अ॒न्वा॒रो॒हये॑दित्य॑नु - आ॒रो॒हये॑त् । यत् । अ॒व॒क्षा॒णा॒नीत्य॑व - क्षा॒णा॒नि । अ॒संप्र॑क्षा॒प्येत्य॑सं - प्र॒क्षा॒प्य॑ । प्र॒या॒यादि॑ति प्र - या॒यात् । यथा॑ । य॒ज्ञ॒वे॒श॒समि॑ति य॒ज्ञ - वे॒श॒सम् । वा । आ॒द॒ह॒न॒मित्या॑ - द॒ह॒नम् । वा । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । अ॒यम् । ते । यो॒निः । ऋ॒त्वियः॑ । इति॑ । अ॒र॒ण्योः॑ । स॒मा॒रो॒ह॒य॒तीति॑ सं - आ॒रो॒ह॒यति॑ ।

40 TS 3.4.10.5

TS 3.4.10.5

Samhita Paata

-त्येष वा अ॒ग्रेयो॑निः स्व ए॒वैनं॑ यो॒नौ स॒मा॒रो॒ह॒य॒त्यथो॑ ख॒ल्वा॒हु॒र्यद॑र॒ण्योः॑ स॒मा॒रू॒ढो न॑श्ये॒दुद॑स्या॒ग्निः
सी॑देत् पुनरा॒धेयः॑ स्या॒दिति॑ या ते अ॒ग्रे य॒ज्ञिया॑ त॒नू॒स्तये॑ह्या रो॒हेत्या॑त्मन्श्च स॒मा॒रो॒ह॒यते॑ यज॑मानो वा
अ॒ग्रेयो॑निः स्वा॒या॒मे॒वैनं॑ यो॒न्याः स॒मा॒रो॒ह॒यते॑ ॥

Pada Paata

ए॒षः । वै । अ॒ग्रेः । यो॒निः । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । स॒मा॒रो॒ह॒य॒तीति॑ सं-आ॒रो॒ह॒यति॑
। अथो॑ इति॑ । ख॒लु । आ॒हुः । यत् । अ॒र॒ण्योः॑ । स॒मा॒रू॒ढ इति॑ सं-आ॒रू॒ढः । न॑श्ये॒त् ।
उ॒दि॒ति । अ॒स्य॑ । अ॒ग्निः । सी॑देत् । पुन॒रा॒धेय॑ इति॑ पुनः - आ॒धेयः॑ । स्या॒त् । इति॑ । या
। ते । अ॒ग्र॑ । य॒ज्ञिया॑ । त॒नूः । तया॑ । एति॑ । इ॒हि । एति॑ । रो॒ह॑ । इति॑ । आ॒त्मन् ।
स॒मा॒रो॒ह॒यत् इति॑ सं-आ॒रो॒ह॒यते॑ । यज॑मानः । वै । अ॒ग्रेः । यो॒निः । स्वा॒या॒म् । ए॒व । ए॒नम्

। योन्या॑म् । सु॒मारो॑हयत् इति॑ सं - आरो॑हयते ॥

41 TS 3.4.11.1

TS 3.4.11.1

Samhita Paata

त्वम॑ग्रे बृ॒हद्वयो॑ दधा॑सि देव॑ दा॒शुषे॑ ॥ क॒विर्गृ॑हप॒तिर्यु॑वा ॥ ह॒व्य॒वाड॑ग्निर॒जरः॑ पि॒ता नो॑ वि॒भुर्वि॑भावां
सु॒दृशी॑को अ॒स्मे । सु॒गा॒रु॒ह॒प॒त्याः॑ समि॑षो दि॒दी॒ह्यस्म॒द्रिय॑स्व॒सं मि॑मीहि॒ श्रवा॑सि ॥ त्वं च॑ सोम
नो व॒शो जी॑वातुं न म॒राम॑हे । प्रि॒यस्तो॑त्रो वन॒स्पतिः॑ ॥ ब्र॒ह्मा दे॒वानां॑ प॒दुवीः॑ क॒वीना॑मृषि॒र्विप्रा॑णां
महि॑षो मृ॒गाणां॑ । श्ये॒नो गृ॒द्धाणां॑ स्व॒धिति॑ र्वना॑नां॑ सोमः॑ - [ ]

Pada Paata

त्वम् । अ॒ग्रे । बृ॒हत् । वयः॑ । दधा॑सि । दे॒व । दा॒शुषे॑ ॥ क॒विः । गृ॒हप॑तिरिति॑ गृह - प॒तिः
। यु॒वा ॥ ह॒व्य॒वाडि॑ति॒ हव्य॑ - वाट् । अ॒ग्निः । अ॒जरः॑ । पि॒ता । नः॑ । वि॒भुरिति॑ वि - भुः
। वि॒भावेति॑ वि - भा॒वा ॥ सु॒दृशी॑क् इति॑ सु - दृशीकः । अ॒स्मे इति॑ ॥ सु॒गा॒रु॒ह॒प॒त्या इति॑ सु
- गा॒रु॒ह॒प॒त्याः । समि॑ति । इषः॑ । दि॒दी॒हि । स्म॒द्रिय॑गित्य॒स्म - द्रिय॑क् । समि॑ति । मि॒मीहि॑
। श्रवा॑सि ॥ त्वम् । च॑ । सो॒म । नः॑ । व॒शः । जी॑वातुम् । न । म॒राम॑हे ॥ प्रि॒यस्तो॑त्र
इति॑ प्रि॒य - स्तो॑त्रः । वन॒स्पतिः॑ ॥ ब्र॒ह्मा । दे॒वाना॑म् । प॒दुवी॑रिति॑ पद - वीः । क॒वीना॑म् ।
ऋषिः॑ । विप्रा॑णाम् । म॒हिषः॑ । मृ॒गाणा॑म् ॥ श्ये॒नः । गृ॒द्धाणा॑म् । स्व॒धिति॑रिति॑ स्व - धि॒तिः
। र्वना॑नाम् । सोमः॑ ।

42 TS 3.4.11.2

TS 3.4.11.2

Samhita Paata

प॒वि॒त्र॒म॒त्ये॑ति॒ रेभ॑न् ॥ आ वि॒श्व॒दे॒वः॑ स॒त्प॑तिः॒ सू॒क्तै॒र॒द्या वृ॑णीमहे । स॒त्य॒सं॒वः॑ स॒वि॒तारं॑ ॥
आस॒त्ये॒न॒ रज॑सा॒ वर्त॑मानो नि॒वेश॑यन्मृ॒तं म॒र्त्यञ्च॑ । हि॒र॒ण्य॑येन स॒वि॒ता रथे॑नाऽऽ* दे॒वो॒या॑ति॒ भुव॑ना
वि॒प॒श्य॑न् ॥ यथा॑ नो॒ अदि॑तिः॒ क॒र॒त् प॒श्चे नृ॑भ्यो॒ यथा॑ ग॒वै । यथा॑ तो॒काय॑ रु॒द्रियं॑ ॥ मा न॑स्तो॒के
तन॑ये॒ मा न॒ आयु॑षि॒ मा नो॒ गोषु॑ मा- [ ]

Pada Paata

प॒वि॒त्रम् । अ॒तीति॑ । ए॒ति । रेभ॑न् ॥ ए॒ति । वि॒श्व॒दे॒वमि॑ति॒ विश्व॑ - दे॒वम् । स॒त्प॑तिमि॒ति स॒त् -
प॒तिम् । सू॒क्तैरि॑ति॒ सु॒उ॒क्तैः । अ॒द्य । वृ॑णीमहे ॥ स॒त्य॒सं॒वमि॑ति॒ स॒त्य॒स॒वम् । स॒वि॒तारं॑ ॥
ए॒ति । स॒त्ये॒न॒ । रज॑सा॒ । वर्त॑मानः । नि॒वेश॑यन्मि॒ति नि॒वेश॑यन् । अ॒मृ॒तम् । म॒र्त्यम् । च ॥
हि॒र॒ण्य॑येन । स॒वि॒ता । रथे॑न । ए॒ति । दे॒वः । या॒ति । भुव॑ना । वि॒प॒श्यन्मि॑ति॒ वि॒प॒श्यन् ॥
यथा॑ । नः॒ । अदि॑तिः । क॒र॒त् । प॒श्चे । नृ॑भ्य इति॒ नृ - भ्यः॒ । यथा॑ । ग॒वै ॥ यथा॑ । तो॒-
काय॑ । रु॒द्रियं॑ ॥ मा । नः॒ । तो॒के । तन॑ये । मा । नः॒ । आयु॑षि । मा । नः॒ । गोषु॑ । मा ।

43 TS 3.4.11.3

TS 3.4.11.3

Samhita Paata

नो अश्वेषु रीरिषः । वीरान् मानो रुद्र भामितो वधीरु हविष्मन्तो नमसा विधेम ते ॥ उदुप्रुतो न वयो
रक्षमाणा वावदतो अभ्रियस्येव घोषाः । गिरिभ्रजो नोर्मयो मदन्तो बृहस्पतिर्मभ्यर्का अनावन्न ॥
हसैरिव सखिभिर्वावदद्भिरश्मन्- मयानि नहना व्यस्यन्न । बृहस्पतिरभिकर्निक्रदद्वा उत प्रास्तौदुच्चं
विद्वान् अगायत् ॥ एन्द्र सानसि रयि - [ ]

Pada Paata

नः । अश्वेषु । रीरिषः ॥ वीरान् । मा । नः । रुद्र । भामितः । वधीः । हविष्मन्तः
। नमसा । विधेम । ते ॥ उदुप्रुत् इत्युद - प्रुतः । न । वयः । रक्षमाणाः । वावदतः
। अभ्रियस्य । इव । घोषाः ॥ गिरिभ्रज इति गिरि - भ्रजः । न । नोर्मयः । मदन्तः ।
बृहस्पतिम् । अभीति । अर्काः । अनावन्न ॥ हसैः । इव । सखिभिरिति सखि - भिः ।
वावदद्भिरिति वावदत्- भिः । अश्मन्मयानीत्यश्मन् - मयानि । नहना । व्यस्यन्निति वि-अस्यन्न
॥ बृहस्पतिः । अभिकर्निक्रददित्यभि - कर्निक्रदत् । गाः । उत । प्रेति । अस्तौत् । उदिति
। च । विद्वान् । अगायत् ॥ एति । इन्द्र । सानसिम् । रयिम् ।

44 TS 3.4.11.4

TS 3.4.11.4

Samhita Paata

सृजित्वा॑न॒ः सदा॑सहं॑ । वर॒षिष्ठ॑मृतये॑ भर ॥ प्र संसा॑हिषे पुरु॒हूत॑ शत्रून् ज्येष्ठ॑स्ते शुष्मं॑ इ॒ह रा॑तिरस्तु
 । इन्द्रा॑ऽऽ* भर॒ दक्षि॑णेना॒ वसू॑नि॒ पतिः॑ सिन्धू॑नामसि रेवती॑नां ॥ त्वं॑ सु॒तस्य॑ पी॒तये॑ स॒द्यो वृ॑द्धो
 अजा॑यथाः । इन्द्र॒ ज्यैष्ठ्या॑य सु॒क्रतो॑ ॥ भुव॑स्त्वमिन्द्र॒ ब्रह्म॑णा म॒हान् भुवो॑ विश्वेषु॑ सव॑नेषु य॒ज्ञियः॑
 । भुवो॑ नृ॒ः च्यौ॑त्नो विश्व॑स्मिन् भर॒ ज्येष्ठ॑श्च॒ मन्त्रो॑ - [ ]

Pada Paata

सृजित्वा॑न॒मिति॑ स - जित्वा॑नम् । सदा॑सह॒मिति॑ सदा - सह॑म् ॥ वर॒षिष्ठम् । ऊ॒तये॑ । भर॒
 ॥ प्रेति॑ । संसा॑हिषे । पुरु॒हूतेति॑ पुरु॒हूत॑ । शत्रून् । ज्येष्ठः । ते । शुष्मः । इ॒ह । रा॑तिः
 । अस्तु ॥ इन्द्र॑ । एति॑ । भर॒ । दक्षि॑णेन । वसू॑नि । पतिः । सिन्धू॑नाम् । अ॒सि ।
 रेवती॑नाम् ॥ त्वम् । सु॒तस्य॑ । पी॒तये॑ । स॒द्यः । वृ॑द्धः । अजा॑यथाः । इन्द्र॑ । ज्यै॒
 ष्ठ्या॑य । सु॒क्रतो॑ इति॑ सु॒क्रतो॑ ॥ भुवः॑ । त्वम् । इन्द्र॑ । ब्रह्म॑णा । म॒हान् । भुवः॑ । विश्वेषु॑
 । सव॑नेषु । य॒ज्ञियः॑ ॥ भुवः॑ । नृन् । च्यौ॑त्नः । विश्व॑स्मिन् । भर॑ । ज्येष्ठः । च॒ । मन्त्रः॑ ।

45 TS 3.4.11.5

TS 3.4.11.5

Samhita Paata

विश्वचरूषणे ॥ मित्रस्य चरूषणीधृतः श्रवो देवस्य सानसिं । सत्यं चित्र श्रवस्तमं ॥ मित्रो जनान् यातयति प्रजानन् मित्रो दाधार पृथिवीमुत द्यां । मित्रः कृष्टीरनिमिषाऽभि चष्टे सत्याय हव्यं घृतवद्विधेम ॥ प्रसमित्र मर्तो अस्तु प्रयस्वान् यस्त आदित्य शिक्षति व्रतेन । न हन्यते न जीयते त्वोतो नैनमश्हो अश्रोत्यन्तितो न दूरात् ॥ य- [ ]

Pada Paata

विश्वचरूषण इति विश्व - चरूषणे ॥ मित्रस्य । चरूषणीधृत इति चरूषणी - धृतः । श्रवः । देवस्य । सानसिम् ॥ सत्यम् । चित्रश्रवस्तममिति चित्रश्रवः - तमम् ॥ मित्रः । जनान् । यातयति । प्रजानन्निति प्र - जानन् । मित्रः । दाधार । पृथिवीम् । उत । द्याम् ॥ मित्रः । कृष्टीः । अनिमिषेत्यनि - मिषा । अभीति । चष्टे । सत्याय । हव्यम् । घृतवदिति घृत-वत् । विधेम ॥ प्रेति । सः । मित्र । मर्तः । अस्तु । प्रयस्वान् । यः । ते । आदित्य । शिक्षति । व्रतेन ॥ न । हन्यते । न । जीयते । त्वोतः । न । एनम् । अश्हः । अश्रोति । अन्तितः । न । दूरात् ॥ यत् ।

46 TS 3.4.11.6

TS 3.4.11.6

Samhita Paata

च्चि॑द्धि ते॒ विशो॑ यथा॒ प्रदे॑व वरुण॒ व्रतं॑ । मि॒नी॒मसि॑ द्यवि॒द्यवि॑ ॥ यत् किञ्चे॒दं वरु॑ण॒ दैव्ये॑ जने॒ऽभिद्रो॑हं
मनु॒ष्या॑श्चरा॒मसि॑ । अचि॑त्ती॒यत् तव॑ धर्मा॒ युयो॑पि॒ममा॒ न॒स्तस्मा॑ दे॒नसो॑ दे॒व री॑रिषः ॥ कि॒त॒वासो॑
यद्रि॑रि॒पुर्न दी॒वि यद्वा॑ घा स॒त्य मु॒तय॑न्न वि॒द्म । सर्वा॑ ता वि॒ष्य शि॒थिरे॑ ( ) व दे॒वाथा॑ ते स्याम
वरुण॑ प्रि॒यासः॑ ॥

Pada Paata

चि॒त् । हि । ते । वि॒शः । य॒था । प्रे॒ति । दे॒व । व॒रुण॑ । व्र॒तम् ॥ मि॒नी॒मसि॑ । द्यवि॒द्यवि॑ति
द्यवि॑ - द्यवि॑ ॥ यत् । किम् । च । इ॒दम् । व॒रुण॑ । दै॒व्ये॑ । जने॑ । अ॒भि॒द्रो॒हमि॒त्यभि॑ -
द्रो॒हम् । मनु॒ष्याः॑ । चरा॑मसि ॥ अचि॑त्ती । यत् । तव॑ । धर्मा॑ । युयो॑पि॒म । मा । नः ।
तस्मा॑त् । ए॒नसः॑ । दे॒व । री॒रिषः॑ ॥ कि॒त॒वासः॑ । यत् । रि॒रिपुः॑ । न । दी॒वि । यत् ।
वा । घ । स॒त्यम् । उ॒त । यत् । न । वि॒द्म ॥ सर्वा॑ । ता । वी॒ति । स्य॑ । शि॒थि॒रा ( )
। इ॒व । दे॒व । अथ॑ । ते । स्या॑म । व॒रुण॑ । प्रि॒यासः॑ ॥